СУПЕРКЛЕЙ ХРИСТОФОРА ТЮЛЬКІНА,

або

"ВАС ВИКРИТО — ЗДАВАЙТЕСЬ!"

Фантастично-пригодницька повість

Розділ перший

ТАЄМНИЦЯ СТАРОГО САРАЯ

Почалося з того, що в будиночку Лукерії Луківни та Сидора Силовича почали зникати речі. І коли б то зникали коштовності, — приміром, порцеляновий чайний сервіз, набір срібних ложечок для кави чи вазочки для варення з кольорового чеського скла, — варто було б калатати на сполох. Але зникали зовсім не коштовності, а звичайні буденні речі.

Першою зникла пляшечка з клеєм "Марс", яким можна склеювати шкіру, дерево, скло та порцеляну. Лукерія Луківна саме збиралася підклеїти шкіряну облямівку на домашніх капцях Сидора Силовича, свого чоловіка, бо він завжди загинав задники й обривав облямівку. Отож Лукерія Луківна відчинила шухляду з написом "Побутова хімія", де мав стояти клей, — і не знайшла його на місці.

Спершу вона подумала, що сама десь запроторила пляшечку — та й забула. Таке з нею інколи траплялося: то покладе кудись окуляри й шукає цілий день, то закине десь газети і не може потім знайти, а то й насипле солі в баночку з написом "Цукор" — і вся родина кривиться від солоного чаю.

Щоб якось позбутися оцієї своєї вади, Лукерія Луківна понаклеювала на всі баночки, коробки та шухляди етикетки з написами "Інструменти", "Ложки, виделки, ножі" тощо — і плуталася вже менше, хоч подеколи пам'ять зраджувала їй.

Тож не дивно, що при такій вдачі Лукерія Луківна спершу не звернула уваги на пропажу клею,

"Мабуть, клей увесь вийшов, — подумала вона, — а я про це й забула". Вона вирішила завтра купити нову пляшечку "Марсу", а зараз, поки до роботи ще лишався час, — бо Лукерія Луківна, як і її чоловік, працювала в другу зміну, — почистити соляною кислотою ванну. Та, на превеликий подив, кислоти на місці теж не було!

Це відкриття вже насторожило її — і Лукерія Луківна заходилась перевіряти всі свої баночки, коробочки й шухляди.

Все і всюди було на місцях: у коробці з написом "Інструменти" лежали незаймані терпуги, молотки, викрути, свердла та багато іншого приладдя; з шухлядки "Ложки, виделки, ножі" теж нічого не пропало; навіть у бляшанці з етикеткою "Шурупи" ніхто нічого не торкав.

Та коли Лукерія Луківна почала обстежувати шухляду "Побутова хімія", то, крім пляшечки клею і соляної кислоти, вона не знайшла ще двох пачок синтетичного прального порошку, пляшки ацетону, бляшанки з силікатним клеєм, коробочки зі спиртовими таблетками й тюбика з пастою для полірування меблів.

Лукерія Луківна не відала, що й діяти!

Чоловіка вона вирішила не турбувати — він відсипався після другої зміни. "Та й чи варто казати йому? — засумнівалася Лукерія Луківна. — Напевне, я просто забула, куди все це подівала. Мабуть, у мене знову

погіршилася пам'ять". І вона вирішила перед роботою зазирнути до лікаря, до якого вже колись зверталася.

Лікар дуже уважно вислухав скарги й заходився обстежувати відвідувачку. Він довго вдивлявся в її очі, відтягуючи то верхнє, то нижнє віко, стукав гумовим молоточком Лукерії Луківні то по правому, то по лівому коліну, й від того в неї так смішно дригалися ноги, що вона ледь стримувалась, аби не розреготатися. Після цього лікар кілька хвилин водив перед самісіньким носом Лукерії Луківни вказівним пальцем.

Скінчивши нарешті обстеження, він трохи походив кабінетом, раз по раз зиркаючи то на стелю, то на підлогу, то за вікно, а тоді сказав:

— Я нічого у вас не знайшов. Ви — цілком здорова жінка. А забудькуватість притаманна в тій чи іншій мірі всім, навіть мені. Я порадив би вам завести спеціальний зошит і надалі записувати в нього, що й куди ви кладете чи ставите. Це, гадаю, допоможе вам зосередитись і тренуватиме вашу пам'ять.

Висновок і порада лікаря заспокоїли Лукерію Луківну, й вона весело поспішила на роботу. А наступного дня придбала зошит, розлініювала його на дві колонки й підписала: над лівою — "ЩО", над правою — "ДЕ".

Тепер Лукерія Луківна щоразу, розставляючи речі, занотовувала, приміром, таке: "Що" — "Сіль", "Де" — "Баночка з етикеткою "Сіль". Або: "Що" — "Викрутка для швейної машинки", "Де" — "Коробка з етикеткою "Інструменти".

І це допомагало. Принаймні ніхто більше не куштував солоного чаю чи солодкого борщу.

Цілий тиждень Лукерія Луківна аж сяяла — як у неї все добре виходить! На радощах вона поновила навіть свої запаси побутової хімії,

старанно при цьому занотувавши, що й куди поставила, і в перший же вихідний підклеїла капці Сидора Силовича.

Та ось настав понеділок. Лукерія Луківна вирішила влаштувати пральний день. Зранку вона замочила білизну і, поки та відкисала, приготувала обід, подивилась по телевізору повтор чергової серії телефільму "Слідство ведуть знавці" і прополола на городі картоплю. Тепер можна було братися й за білизну.

Вона розкрила шухляду з написом "Побутова хімія" — і прикипіла до місця! Шухляда була майже порожня!..

Лукерія Луківна побігла за рятівним зошитом, хоча чудово пам'ятала, що саме має бути в шухляді: адже лише позавчора вона поновила свої запаси.

Не вистачало багатьох речей: прального порошку, мастики для паркету, чотирьох пачок побутової соди, аерозолю з емальовою фарбою і — знову ж таки! — пляшечки з клеєм "Марс"!

На цей раз Лукерія Луківна не стала мовчати. Вона зазирнула в кімнату, де Сидір Силович, лежачи на дивані, читав газету, й вигукнула:

— Сидоре, біда!

Той неохоче відклав газету, поволі підвівся з дивана, всунув ноги в капці, як завжди прим'явши задники, солодко потягся й нарешті спитав:

— Де біда, яка біда?

— Там, на кухні! — злякано озирнулася Лукерія Луківна й повідала чоловікові про дивну пропажу.

— Тю, — махнув рукою Сидір Силович, коли дружина скінчила, — ото вигадала! Сама, напевне, кудись усе запроторила, а тепер панікуєш.

— Я не панікую, — образилась дружина. — Ось поглянь сам! — І простягнула чоловікові зошит.

Сидір Силович уважно перевірив записи і тільки головою похитав.

— Слухай! — зиркнув він раптом на похнюплену дружину. — А давай зробимо так: знов купимо все й поставимо в шухляду. Тільки в коробці з пральним порошком проколупаємо невеличку дірочку. І коли воно поцупить порошок, він буде сипатись через отвір, і ми побачимо, куди його занесено!

— Чудово! — вигукнула Лукерія Луківна і на радощах, що в неї такий мудрий чоловік, дзвінко цмокнула його в колючу щоку.

Так вони й зробили перед тим, як піти на роботу.

А наступного ранку Сидір Силович, тільки-но прокинувся й вийшов на кухню, щоб поставити чайник, — так і закляк із розкритим від позіху ротом: від шафи з "Побутовою хімією" бігла тоненька смужка білого прального порошку і зникала за порогом!

Сидір Силович, тамуючи подих, поманив пальцем дружину, й вони навшпиньки подалися по сліду.

Біла смужечка вивела їх у садок, повилася трохи поміж деревами й сховалася під дверима старого сараї, що стояв у глибині саду, за будинком.

Цим сараєм вони не користувалися вже років чотири — від останнього ремонту в хаті. Тоді в сарай позносили всякий домашній непотріб, котрого виявляється завжди багато в час ремонту, і замкнули

сарай на важезний замок. Сидір Силович, якщо бути відвертим, навіть не пам'ятав, куди подів від нього ключ.

І от зараз вони з дружиною стояли перед дверима сараю та спантеличено переводили погляди з тоненької цівки порошку на важкий іржавий замок.

Постоявши так кілька довгих хвилин і почухавши досхочу потилицю, Сидір Силович нарешті відважно ступив уперед, узявся за дверну ручку — і відскочив від несподіванки! Замок тихенько клацнув і впав на траву, а двері з ледь чутним рипом розчинилися, відкриваючи таємничу напівтемряву...

Розділ другий

ВИНАХІДНИК ХРИСТОФОР ТЮЛЬКІН

У цей час учень третього "А" класу Христофор Тюлькін сидів на уроках і гірко розмірковував, що ж йому сьогодні робити.

Річ у тім, що його ось уже місяць переслідував здоровило-восьмикласник на прізвисько Бевзь. Він мешкав на тій же вулиці, що й Христофор, і вважався грозою всього кварталу.

Бевзь таки справді був здоровилом, особливо в порівнянні з худеньким, тендітним і капловухим Христофором, окуляри якого весь час сповзали з його малесенького, наче кнопочка, носа. Бевзь був не по літах високий, вищий на дві голови за Тюлькіна, мав довжелезні, наче в мавпи, руки, на яких буграми проступали м'язи. Та й взагалі, його зовнішній вигляд справляв гнітюче враження на всіх навколишніх хлопців.

Христофор Тюлькін якось порівняв Бевзя з неандертальцем. І хоч Бевзь і гадки не мав, що це за один, він образився, — тож Христофор

мав чудову нагоду пересвідчитись на власному досвіді, наскільки важкі у Бевзя кулаки.

Добре, коли б оцим і скінчилося. Та Бевзь був не з тих, хто легко вибачає образи. Відтоді для Христофора, як і для багатьох інших хлопців їхнього кварталу, він запровадив данину: щомісяця, у перший понеділок, Тюлькін мусив приносити Бевзю карбованця.

Таким вовкулакою Бевзь зробився лише рік тому, а чому — не міг ніхто пояснити. Досі він був цілком нормальним хлопцем: любив, як і всі, поганяти м'яча, поборюкатися під час перерви, ну, залізти до когось у сад... Але ж усе це були, так би мовити, невинні пустощі. Та рік тому Бевзя наче підмінили. Якщо колись він міг навіть заступитися за малюка, то тепер лише загрожував меншим від себе, вимагаючи під різними приводами гроші, гроші й гроші! Хлопці здогадувалися, що тут не обійшлося без впливу Бевзевих приятелів, старших за нього. Але довести цього ніхто не міг.

Одного разу Христофор Тюлькін спробував був не сплатити данини: він давно мріяв про кишеньковий ліхтарик, і, щоб купити такий, йому не вистачало саме карбованця. Два дні Тюлькін непомітно прошивався додому, та на третій таки наскочив на Бевзя.

— Привіт, Тюля! — вигулькнув той із-за рогу. — А я за тобою стра-а-шенно скучив! — І Бевзь загрозливо вищирився.

Христофор зовсім не образився на "Тюлю". По-перше, спробуй образитись на Бевзя! А по-друге, він до такого звертання давно звик: так його величали майже всі приятелі й однокласники. Христофорові навіть подобалося, що його кличуть не на ім'я, а на прізвисько, бо він хронічно ненавидів своє власне, рідне, особисте ім'я відтоді, як навчився розмовляти. Такого імені він ні в кого й ніде не чув, хіба що у Христофора Колумба. Саме на його честь батьки і назвали сина, за що він трохи ображався на них і досі.

Може, він і пишався б своїм іменем, коли б не прізвище. Погодьтеся: ну хіба це сполучення — Христофор Тюлькін. Курям на сміх!

Саме через цю халепу Христофор іще з першого класу вирішив стати у майбутньому всесвітньовідомим ученим, щоб люди, почувши його ім'я та прізвище, шанобливо казали: "О, це — голова!", а не хапалися за животи від сміху. Тож відколи він навчився читати, з книгою вже не розлучався. Читав Тюлькін здебільшого наукову літературу і хоча мало що із прочитаного розумів, анітрохи не журився. Він десь вичитав, що треба накопичувати знання, а коли їх набереться достатня кількість, вони самі вишикуються у стрункy систему, і людина зробить геніальне відкриття чи побудує новітню наукову теорію.

Тюлькін не тільки читав, а й займався найрізноманітнішими дослідами. Чого він тільки не робив!

А втім, зараз іще не час про це розповідати...

Отож, зустрівши Бевзя, Христофор зовсім не образився за "Тюлю", а, стримуючи дрижаки, відказав:

— Я те... я того... трохи прихворів!

— Радий бачити тебе живим і здоровим! — реготнув Бевзь. — А то я був подумав, що мій карбованець — тю-тю! А ти, бачиш, — живий! Ну, давай, — простягнув він до Христофора долоню.

— Бевзю, — благально глянув на здоровила Христофор, — а може, почекаєш? Я ліхтарика хочу купити.

— Що-о-о?! — не своїм голосом ревонув Бевзь. — Ти як мене назвав? — Він ухопив хлопчика за барки й почав трусити, примовляючи: — Запам'ятай раз і назавжди: мов ім'я — Семен, або скорочено — Сем. І коли я хоч раз іще почую інше — начувайся? — Потім він відпустив

наляканого до смерті Христофора й додав: — Я сьогодні добрий, живи! Та й карбованці губити жаль: відправлю тебе на той світ, і вони гайнуть за тобою. Ну, давай!

Тюлькін, страшенно радий, що так дешево відбувся, мовчки тицьнув Бевзеві карбованця і припустив додому, картаючи себе за промах. Адже він чудово знав: Бевзем Семена можуть називати лише його дружки, для інших він — Сем…

Усе це пригадалося Христофорові на останньому уроці, й він млів зо страху перед майбутнім: саме сьогодні мав платити, а в нього, як на гріх, не було й копійчини.

— Тю ля, ти що — заснув? — зазирнув у двері класу його сусіда й найкращий друг Васько з третього "Б", веселий відчайдух і вправний спортсмен. — Ану, додому!

Христофор навіть не ворухнувся.

— Ну й сплюх! — підійшов Васько й ляснув Тюлькіна по плечу. — Диви, на уроці заснув!

— Та не сплю я, не сплю! — скипів Христофор. — Одчепись від мене!

— Чого кричиш, як навіжений! Краще поясни, що сталося?

Христофор заспокоївся — і про все розповів другові.

— Ну й діла, — похитав головою Васько. — У мене теж ні копійки. Ну, нічого, ходім — якось, може, обійдеться.

Та тільки-но друзі завернули на свою вулицю, як наскочили на Бевзя. Той тримав руки в кишенях і щось весело насвистував. Запримітивши хлопців, Бевзь ступив Христофорові назустріч і вигукнув:

— Наре-е-шті! Вже хвилин двадцять жду, а мені ж ніколи — друзі чекають. Ну, давай!

— Я сьогодні без грошей… — ледь пробелькотів Тюлькін.

— Знову, хлопчику, жартуєш? — посунув на бідолаху Бевзь. — Чи забув про мої рученята?

— Я віддам, — не на жарт злякався Христофор, — слово честі, завтра ж віддам!

— Ну, гляди мені! — Бевзь повів перед Христофоровим носом своїм кулачиськом. — Щоб завтра віддав і з процентами — руб двадцять! А це — за моральну травму, компенсація. — Він зірвав із сорочки Тюлькіна олімпійський значок і, сплюнувши крізь зуби, посунув на спортивний майданчик за школою, де його вже чекали дружки.

— Ходім до мене, — запропонував засмученому Тюлькіну Васько. — В шахи пограємо, кіно подивимось.

Христофор мовчки кивнув, і друзі рушили до Васька.

Тюлькін частенько після уроків завертав до нього. Вони разом учили уроки, обговорювали міжнародні події, грали в шахи, дивилися телевізор і, звичайно, мріяли. Одне слово, спільних справ у них завжди вистачало.

— Ти не переживай, — утішав друга Васько. — Якось минеться, не сьогодні, так завтра. Не може ж отак бути все життя. До речі, чого ти останнім часом не заходиш до мене?

— Справи різні, — відмахнувся Христофор.

— Щось ти від мене приховуєш, — образився Васько. — Звичайно, як не хочеш, не кажи. Але ж я бачу: щось у тебе негаразд.

— Нічого особливого, — відмахнувся Христофор. — Просто я одну штукенцію вигадав. Але треба ще перевірити, поки рано говорити. — Тут він мрійливо звів очі догори й додав: — А коли вийде, що задумав, — на весь світ прогримить ім'я Христофора Тюлькіна!

— Ну що ж, — усміхнувся Васько, дивлячись на проясніле обличчя друга, — твори, вигадуй, винаходь. Я вже якось потерплю.

Хлопці зіграли партію, погодившись на нічию, і Христофор помчав додому. А Васько ще довго думав про друга.

Він чудово знав Христофорову вдачу. Той майже весь вільний час тільки й робив, що вигадував то літаючого підводного човна, то самомиючу пасту для посуду. Він був записаний чи не в десяток різних гуртків, та оскільки часу у Христофора завжди було обмаль, він насправді нікуди не ходив. І коли чесно, то з вигадок Тюлькіна досі путнього нічого не вийшло: надто вже Тюля розкидався. Коли в нього щось відразу не виходило, він кидав роботу й починав нову. Через це майже всі однокласники дещо скептично ставилися до його винахідницьких здібностей: справжній винахідник, на їхню думку, мусить, окрім таланту, мати ще й неабияку силу волі.

Лише Васько вірив у майбутнє Христофора, бо знав: талант — це від природи, а от силу волі можна в собі виховати. І він був переконаний: рано чи пізно Христофор неодмінно винайде щось дуже й дуже видатне, щось таке, чим здивує весь учений світ!

Розділ третій

СЛАВНОЗВІСНА КЛЮЧКА

Вдома Христофор дістав із своєї потаємної схованки під східцями, що вели в будинок, загальний зошит із написом "Наукові ідеї, відкриття, спостереження та результати експериментів". У ньому він занотовував усі свої ідеї, над якими мріяв попрацювати найближчим часом. Тут були схеми міжпланетних телефонів, креслення дивовижних механізмів та машин, вирізки із газет, де йшлося про ті чи інші таємниці, ще не розкриті наукою. Туди ж Христофор записував думки та афоризми видатних учених, котрі виловлював з книжок та журналів.

Тюлькін зайшов у хату, поволі перегорнув зошит до останньої сторінки, провів по ній лагідно рукою, а тоді вгорі, відступивши кілька рядків, записав червоним олівцем:

USK-XT

Після цього він покахикав солідно в кулачок і задумливо втупився поглядом у стелю.

Сьогодні Христофор Тюлькін, на його думку, зробив геніальне відкриття і сміливо стукав у двері всесвітньої, гучної і такої солодкої та щемкої слави, — аж подих забивало! Все, до чого він торкався досі своїми талановитими руками, зараз у порівнянні з його останнім винаходом здавалося нікчемними забавками дошкільнят.

Христофор Тюлькін — прислухайтесь лишень, як звучить тепер це ім'я! — винайшов USK-XT, або, коли розшифрувати цей запис, — "Універсальний суперклей Христофора Тюлькіна"!

Для назви клею Христофор вирішив узяти латинські літери, бо з наукових журналів та книг знав, що саме так учені всього світу називають і закодовують свої відкриття та винаходи. Своє ж ім'я та прізвище він закодував нашими літерами з двох міркувань: по-перше,

щоб усі в світі знали — II8K винайшов не хтось там за кордоном, а саме він, Христофор Тюлькін, радянський школяр; по-друге, коли вже по щирості, він не знав точно, як записати латинськими знаками літеру "Х", та й не відчував у цьому гострої потреби — адже вона й так була схожа на латинський "Ікс", а "Т", як відомо, і латиною пишеться так само.

Винайти USK Христофорові спало на думку випадково. Справа в тому, що наприкінці лютого в нього зламалася ключка, за допомогою якої він намірявся врешті-решт подолати свою байдужість до спорту. Точніше, не сама зламалася, а її зламали, й не хто інший, як Бевзь.

Ключка в Тюлькіна була незвичайна, навіть, можна сказати, дорогоцінна, її привіз Христофорові з Києва рідний дядько, а йому подарував цю ключку нападаючий славнозвісної хокейної дружини київського "Сокола"!

Всі хлопці просто марили цим скарбом. Вони ладні були віддати що завгодно, аби хоч кілька хвилин потримати в руках цю чарівну ключку — легеньку, наче пір'їнка, але міцну, мов сталь.

І Христофор ніколи не відмовляв хлопцям. Усім, хто хотів, він давав її по черзі під час хокейних баталій на спортмайданчику школи. І той щасливець, що тримав її в руках, неодмінно закидав у ворота суперників одну, а то й дві шайби. Знаючи таку властивість ключки, Христофор пильно стежив, щоб хлопці однієї команди не грали нею більше, ніж хлопці другої, бо тоді шанси команд були б нерівноцінними!

І от якось на черговій зустрічі двох давніх суперників — команд сьомого "А" та восьмого "Б" — ключка потрапила до рук Бевзя. Той грати зовсім не вмів, але прихворів захисник восьмикласників, замінити ніким було, — от і виставили Бевзя, покладаючи надії на його зріст та вагу.

Тюлькін, який за годинником пильно стежив, щоб гравці не затримували ключку, відрахував належні дві хвилини й гукнув Семенові,

щоб віддав її суперникам. Але Бевзь лиш зневажливо відмахнувся — мовляв, відчепись, Тюля — і ключки не віддав: він страшенно сердився, що навіть за допомогою такого чарівного знаряддя не зміг, хоч як силкувався, закинути сьомакам жодної шайби!

Гра, зрозуміло, відразу припинилася, хлопці з'юрмилися навколо Сема й почали вимагати ключку. Той спершу опирався, та коли побачив, що навіть однокласникам його поведінка не подобається, раптом оскаженів, розмахнувся щосили — і вдарив ключкою об бортик…

Всі — і гравці обох команд, і глядачі — тільки зойкнули, а ключка переламалася навпіл і випала з рук Бевзя.

Він спочатку й сам трохи злякався, та потім злісно вилаявся, чвиркнув на лід, заклав руки до кишень — і подався геть з майданчика. Отетерілі хлопці навіть нічого не сказали йому — так вразила їх загибель славнозвісної ключки…

Того дня Христофор до глибокої ночі не лягав спати. Він і так, і так стуляв докупи половинки ключки — й лише безсило зітхав: здавалося, полагодити ключку неможливо! Можна, звичайно, дощечкою збити половинки або скріпити їх металевим стержнем. Та хіба ж це буде та ключка, що раніше! Ні, вона стане вже зовсім-зовсім інша: важка, неоковирна, коструба́та, — одне слово, не ключка, а милиця!

Христофор уже хотів був десь закинути уламки, аби вони не завдавали йому горя, та Васько порадив спробувати склеїти ключку столярним клеєм, і Христофорова надія знов ожила.

Майже всю весну й літо витратив Тюлькін на досліди. Він перепробував усі марки клеїв: столярних, синтетичних, натуральних та багатьох інших. Дарма! Жоден клей так і не зміг зростити половинки, хоч майже всі етикетки, особливо етикетки синтетичних клеїв, розхвалювали їхню надійність.

І тут у Христофора вперше в житті прокинулась упертість і завзятість: він дав собі слово будь-що знайти клей, який таки склеїть славнозвісну, горезвісну ключку!

Це, трохи гарячкове, але й сповнене непохитної рішучості, слово і стало першим кроком Тюлькіна на осяйній дорозі до створення USK-XT.

Христофор обладнав собі невеличку лабораторію й заходився експериментувати. Працювати доводилось потай, бо матері й батькові вже давно набридло його, як вони казали, байдикування.

Одного чудового дня чергова суміш, яких безліч виготовив Христофор, так швидко й міцно з'єднала половинки ключки, що хлопець був спершу не повірив у несподіваний і такий жаданий успіх.

Спочатку обережно, а потім із кожним разом усе дужче й дужче, він смикав половинки, вигинав ключку, стукав нею об землю, гатив по стовбурах дерев — дарма: ключка не ламалася!

Не вірячи щастю, Христофор удався до крайнощів. Хоч як побоювався, але поклав ключку на дві цеглини і — стрибнув на неї!.. На цей раз експеримент, на жаль, удався: ключка знов розлетілася на дві половинки.

Та коли Тюлькін обстежив місце зламу, він аж зойкнув: виявляється, ключка зламалася не там, де була склеєна, а зовсім в іншому місці. Попереднього ж місця зламу Христофор навіть не знайшов: клей наче зростив половинки! Тоді винахідник кинувся до столу, вдруге намастив чудодійним клеєм половинки і притис одну до одної. За якусь мить ключка у нього просто на очах зрослася!

Тепер Тюлькін хапав усе, що трапляло під руку, — і клеїв, клеїв, клеїв. Врешті він приклеїв старе велосипедне колесо до цеглини, бляшанку — до колеса, а до бляшанки — зігнуту іржаву трубу.

Роз'єднати цей витвір він не спромігся навіть ломом: всі предмети, здавалося, зрослися навічно!

Так було винайдено чудо-клей нашого століття — USK-XT! Цей факт Христофор Тюлькін занотував у своєму науковому щоденнику.

Трохи перепочивши й перечитавши записи, Христофор почав обмірковувати, яка користь буде з його геніального винаходу.

На його думку, можливості клею були безмежні. Ним, як сподівався Тюлькін, можна буде склеювати труби, мости, літаки, пароплави. Не треба нічого зварювати! А це, як підрахував Христофор, зекономить державі велику кількість металу. Можна буде склеювати й будинки — замість цементного розчину, особливо в місцях, де бувають землетруси. Адже клей такий міцний, що йому нічогісінько не страшно!

Христофорова фантазія сягала і в космічні далі. Він уявляв, як склеюватимуть його клеєм космічні орбітальні станції, такі величезні, що на них вистачить місця для всього їхнього класу. Та що там — класу! Школи, району, міста!

А крім того ще можна було б!.. Ух!.. Що лишень можна було б іще!.. У Христофора перед очима, як кінокадри, змінювали одна одну численні вигоди, які давало застосування суперклею!..

Та що там казати!

Ти й сам, мій любий читачу, трохи подумавши й помріявши, зможеш вигадати ще не один десяток справ, де знадобився б Христофорів винахід, і написати особисто Тюлькіну про свої ідеї.

Від таких думок Христофорові аж у голові наморочилось!

От у їхнє невеличке містечко злітаються найвидатніші вчені сучасності: академіки, професори, доценти, всякі лауреати! Вони у захваті від клею і щиро дякують Христофорові за неперевершений винахід! А потім... Потім президент власноручно вручає йому орден і запрошує до Академії наук!..

Ех, ну й ну!..

Тюлькін аж прицмокнув язиком і поставі? в крапку. Того дня він вирішив експериментами уже не займатися, а лягти спати. А завтра... Завтра він про все розповість Васькові — і той допоможе йому провести останній експеримент перед тим, як порадувати світ своїм винаходом.

Розділ четвертий

"РЯТУЙТЕ, ГРАБУЮТЬ!"

Цього дня Сидір Силович на роботу не пішов. Він заздалегідь домовився з начальством, узяв відгул — і тепер сидів у садку та грівся на вересневому сонечку, обмірковуючи — прийде сьогодні у сарай злодій чи ні? Йому страшенно кортіло будь-що розкрити таємницю, хто взяв хоч і недорогі, але ж такі потрібні у будь-якому хазяйстві речі. Та й чого вони опинилися у покинутому сараї, теж варто було з'ясувати.

Річ у тім, що Сидір Силович та Лукерія Луківна вчора знайшли в сараї майже все, що в них пропало останнім часом. Всі коробочки, пачки, бляшанки та пляшечки, так безсоромно поцуплені з шухляди "Побутової хімії", стояли собі спокійно на полицях над невеличким акуратним столиком. Не менше здивувалося подружжя й тим, що сарай невпізнанне змінився. Хтось позносив у дальній куток непотріб, склав на купу та старанно прикрив картонками. Підлога була підметена, по кутках не гойдалося павутиння, одне слово, хтось давно звів собі тут кубельце! За цими роздумами й застав Сидора Силовича його син, що тільки-но повернувся зі школи.

— Тату, — здивувався він, — а чого ти не на роботі? Твоя зміна давно почалася! Ти захворів?

— Ні, — буркнув неохоче Сидір Силович, бо вирішив синові таємниці не відкривати: адже той, мабуть, теж захотів би ловити злодія, а хто його зна, що він за один і взагалі чи це безпечно? — Просто взяв відгул і відпочиваю. А ти чого так пізно?

— У школі затримався, — збрехав син. Не міг же він сказати батькові, що після уроків біля двох годин обстежував містечковий сквер, шукаючи порожні пляшки, а потім чи не годину стояв у черзі на приймальному пункті склотари, щоб здати свою здобич.

— Ну, ну… — похитав головою Сидір Силович, не дуже вірячи своєму, як на нього, надто ледачкуватому синові. — Іди вже обідай, мати качку приготувала! — І він знову поринув у солодку напівдрімоту…

Непомітно звечоріло, й Сидір Силович, дочекавшись з роботи дружину, пішов у будинок. Родина повечеряла, й він запропонував лягати спати, бо хотів, щоб син з дружиною скоріше поснули і не заважали йому вночі чергувати біля сараї.

За півгодини Лукерія Луківна й син уже спали.

Сидір Силович прихопив про всяк випадок швабру — яка не яка, а зброя! — тепліше одягнувся й вийшов у сад. Там він гарненько замаскувався в кущах перед сараєм. Вереснева ніч видалася такою тихою й лагідною, що Сидір Силович і незчувся, як закуняв на своєму посту…

Прокинувся він раптово, від того, що в сараї тихо рипнули двері!

Сидір Силович підвів голову та так і закляк від несподіванки: із шпарини над дверима сараї пробивалося світло!

Він хотів був зразу заскочити всередину, та раптом помітив під ногами в траві замок — і в його голові сяйнула чудова ідея. "Ану, — подумав Сидір Силович, — візьму та й зачиню злодюгу, а сам — по міліцію! Нехай розберуться. Хто його зна, що воно за людина? А може, рецидивіст озброєний. Що такому моя швабра!"

Він обережно підняв замок і тихо-тихо накинув його на петлі.

"Отак тобі, любесенький, і треба, щоб не вештався ночами по чужих сараях! — радів подумки Сидір Силович. — Посидь трошечки, відпочинь, бо скоро тебе повезуть, добродію, ой, і далеченько ж повезуть!.." Для повної гарантії він іще підпер двері шваброю, скрався на вулицю й помчав щодуху до райвідділу міліції.

— Рятуйте! — хекнув Сидір Силович просто з порога. — Грабують! — І знесилено впав на лаву.

— Де? Кого? Чому? Навіщо? — швидко спитав сержант, на ходу пристьобуючи кобуру.

— Там! Мене! — відказав Сидір Силович і вискочив за двері. Сержант, ледве встигаючи, припустив слідом.

Коли вони наблизилися до будинку, Сидір Силович підніс пальця до вуст — тсс! — і навшпиньках пішов у сад. Кроків за тридцять до сарая він кивнув на двері й прошепотів:

— Оно, де світиться!..

Сержант вправним рухом вихопив із кобури пістолет, зняв запобіжник і наблизився до дверей. Спершу він зазирнув у шпарину, але нічого не розгледів. Тоді сержант відставив убік швабру, нечутно зняв замок і, набравши повні груди повітря, щосили штовхнув двері ногою.

— Руки вгору! Ні з місця! — вигукнув він таким страшним голосом, що й сам трохи злякався, — і враз застиг від подиву: перед ним за невеличким саморобним столиком заніміло сидів хлопчина років десяти з блідим від переляку обличчям.

Сержантові відразу зробилося соромно: і треба ж таке, на дитину зі зброєю наскакувати! Він хутко засунув пістолет у кобуру й кинув хлопчакові:

— Не бійся, то я так… тренуюся. А ви, громадянине, — уже з металевими нотками в голосі обернувся сержант до Сидора Силовича, — ходіть-но сюди!

На порозі з'явився переляканий Сидір Силович, глянув на хлопчика — і тільки очима закліпав:

— Це — ти?!

— Ви знаєте цього хлопця? — допитливо подивився на нього сержант.

— Та як вам сказати… — зніяковів Сидір Силович. — Річ у тім, що це… це — мій син…

— Ет! — сердито махнув рукою міліціонер. — До чого дійшли: власних дітей не впізнають! Злодій, бачте, грабують!.. — Він обсмикав форму, поправив кобуру й пішов із сараї, кинувши наостанку: — Коли б моя воля, вкатав би вам, громадянине панікер, п'ятнадцять діб за хуліганство! — І сержант зник у темряві.

Тільки тепер батько й син почали поступово приходити до тями.

— Як це зрозуміти? — першим оговтався Сидір. Силовий. — Ти чому тут, а не в ліжку?

— Уроки на завтра вчу, — нічого кращого не міг вигадати син, якого спіймали на гарячому. Ним, як ви вже здогадалися, був не хто інший, як Христофор.

— Уроки?! — ступив батько до поличок і зняв пляшечку із залишками соляної кислоти. — Це — уроки?! І це? — Він по черзі тицяв пальцем у баночки, коробочки та бляшанки, що донедавна спокійнісінько перебували у шухляді "Побутова хімія".

При цьому в нього був такий грізний погляд, що син зрозумів: попереду серйозна розмова! Він вирішив мовчати, як герой.

Батько наче прочитав його думки.

— Чого мовчиш! — підвищив він голос. — Я вимагаю пояснень!

— Нема чого пояснювати.

— Як — нема?! Ми з мамою місця собі не знаходимо, гадаємо, що у нас у домі діється, а це, виявляється, наш рідний синочок сюрпризи влаштовує.

Раптом Сидір Силович замовк і втупився поглядом у сина. Той, доки батько вичитував йому, намагався непомітно заштовхати під стіл якусь невеличку поліетиленову каністрочку. Але Сидір Силович помітив! Він підскочив до сина:

— Ти що ховаєш від мене, негіднику?! Ану, показуй! — І нахилився, щоб вихопити каністрочку з-під столу: вона була, як він уже розгледів, з якоюсь зеленкуватою рідиною. Але син заступив йому дорогу.

— Звідки це? — ще більше розсердився батько. — Признавайся, де вкрав!

— Не крав я! Назбирав грошей — і купив! Два тижні морозива не їв і кіно не дивився!

— Давай сюди! — наказав Сидір Силович, простягаючи руку.

— Не дам! — чомусь страшенно перелякався син і — відштовхнув батькову руку.

— Ти глянь! — отетерів Сидір Силович. — Так ти ще й рідному батькові перечиш?! — Щиро кажучи, Сидір Силович розгубився від несподіваної рішучості сина і навіть не знав, що вдіяти. Зрештою він махнув рукою і вже трохи спокійніше сказав: — Добре! Зараз — спати, а завтра розберемося.

Розділ п'ятий

СХОВАНКУ ВИКРИТО...

Але наступного ранку Сидору Силовичу не довелося поговорити із сином про нічні пригоди. По-перше, після бурхливих нічних подій батько просто не зміг рано прокинутись. По-друге, на ранок він уже трохи охолов. А по-третє, син уже о сьомій ранку вислизнув на вулицю, прихопивши із собою таємничу поліетиленову каністрочку.

Невдовзі він уже стукав у двері свого друга Васька. Христофор знав звичку цієї родини вставати разом із сонцем, тож не боявся когось розбудити. Тато, мама й старша сестра Васька щоранку до роботи бігали кілометри по три — "од інфаркту", — а сам Васько в цей час робив зарядку з гантелями, обливався крижаною водою і готував для всіх сніданок.

Такий режим він виробив для себе ще з другого класу, бо мріяв у майбутньому стати всесвітньовідомим мандрівником. Для цього йому

треба було мати сталеві м'язи, не боятися нежитю й грипу і, зрозуміло, вміти готувати їжу: адже в далеких мандрах мами коло тебе не буде!

Отож навіть від такої прозаїчної і, на перший погляд — зовсім не хлопчачої справи, як кухарство, Васько отримував щиру насолоду й величезне задоволення, бо й вона з кожним днем наближала його до омріяної мети.

От і зараз він зробив зарядку, похукав під крижаним душем і вже розбивав на гарячу пательню, де шкварчала соковита шинка, яйця, як у двері постукали.

— Що сталося? — перелякано спитав Васько у Христофора, що стояв на порозі й ніяк не міг відсапатися після швидкого бігу.

— Та так, — непевно відказав той. — Вийди на хвилинку, справа є.

— Заходь краще до мене, — запропонував Васько, — тут поговоримо, а то яєчня згорить. Христофор ступив за поріг.

— Ну, що там у тебе? — повернувся до розмови Васько, знімаючи з плити яєчню.

— Ось, треба сховати, — Христофор розстебнув портфель і видобув з нього каністрочку.

— Що тут? — зиркнув одним оком Васько.

— Поки нічого не питай. Розкажу згодом!

— Згодом так згодом, — здвигнув плечима Васько. — А зараз давай краще перекусимо.

На цю пропозицію Христофор пристав дуже охоче: він так поспішав утекти з дому, поки не прокинувся батько, що навіть не встиг перехопити бодай скибочку хліба.

Хлопці хутко впоралися зі сніданком, запили яєчню гарячим чаєм, Васько швидко й вправно — теж тренування для справжнього мандрівника! — вимив посуд і нарешті взяв до рук каністру.

— Ану, що ж воно таке? — Він оглянув її з неабияким інтересом. Для чогось постукав пальцем, подивився на світло, погойдав, прислухаючись до важкого плюскотіння зеленкуватої рідини, й намірився був відкрутити кришечку, але в ту ж мить Христофор, мов ужалений, зірвався з місця, схопив друга за руки і несамовито заверещав:

— Обережно! Не чіпай!

Васько так перелякався несподіваного зойку, що відскочив кроків на три, впустивши каністру. Та на підлогу вона не впала: її на льоту підхопив Христофор і з полегшенням притиснув до грудей.

— Ти що? Здурів?! — отетерів Васько.

— Злякався! Ця штука небезпечна, от і злякався за тебе.

— А коли небезпечна, давай її про всяк випадок краще не вдома ховати, а десь у саду.

— Давай у саду, — кивнув Христофор. Хлопці взяли у сараї заступ і вийшли в сад.

— Отут і сховаємо, — показав Васько на купу бадилиння під парканом. — Ямку викопаємо, а зверху замаскуємо — жодна жива душа не знайде!

Христофор погодився, й незабаром каністрочка з таємничою небезпечною рідиною тихесенько лежала собі в ямі під чималим шаром бадилиння.

І тільки-но хлопці обтрусили землю з рук, як над ними пролунав пронизливий свист. Вони глянули вгору — й побачили Бевзя! Той сидів верхи на паркані й посміхався.

— Привіт, жевжики! — помахав він рукою. — А я до вас в ранковий час за боржочком: не хочеться чогось до вечора чекати! — І Бевзь зіскочив з паркану в садок.

Христофор відразу мовчки тицьнув йому гроші, які вчора виручив за пляшки.

Бевзь покрутив монетки, вдав, що пробує їх на зуб, тоді сховав у кишеню й тяжко зітхнув:

— Гарна штука, та мало!

— Як домовлялися.

— Воно то так, але ж ти пізно заплатив, от я й думаю: а чи не підвищити тобі проценти?

— Ми так не домовлялися, — злякано глипнув Христофор. — Та й у мене більше нема.

— Нічого, захочеш — знайдеш. Ти хлопчик розумненький, — посміхнувся Бевзь. — Хай дружочок допоможе. Одне слово, — тут у голосі його забриніла погроза, — щоб увечері ще трохи підкинули, мені треба!

— Та де ж ми візьмемо? — втрутився Васько.

— А це мене не обходить. Де хочете — там і беріть! Та не тремтіть, я не який-небудь грабіжник: все, що принесете, врахую вам у наступний внесок.

— Спробуємо, — кивнув Христофор, бо згадав, що один хлопець саме сьогодні обіцяв повернути йому давній борг.

— Між іншим, — звернувся Бевзь до Васька, який все ще тримав заступ у руках, — що ви тут копаєте? Скарб шукаєте? Давайте поможу, а знахідку — поділимо.

— Не скарб, а черв'яків, — викрутився Васько. — По лящів завтра підемо. А тобі що?

— Ти поварнякай мені! — розізлився Бевзь. — Я тобі таких лящів надаю, що й черв'яки не знадобляться! — І, радий своєму дотепу, дав Христофорові по носі щигля й перескочив через паркан на вулицю.

Тюлькін мовчки почухав носа, а Васько сердито сказав:

— От уже Бевзь, так Бевзь! Ну, постривай, скоро ти в нас іншої заспіваєш! — І він гордо помацав свої поки що досить слабенькі м'язи.

Друзі поставили заступ на місце, схопили портфелі, ще раз глянули на купу бадилиння, під якою ховалася каністра, й помчали до школи.

Дорогою Васько знову спробував розпитати у друга про таємницю, але той лиш відмахнувся:

— Після уроків розповім, почекай!

Васько погодився — більше чекав! — і вже не" чіплявся до Христофора.

А після уроків Христофор, як і обіцяв, розкрив нарешті другові таємницю свого геніального винаходу.

— Ну, ти даєш! — захоплено вигукнув Васько, дослухавши Тюлькіна. — То давай скоріше експериментувати! — Він, щиро кажучи, в глибині душі дещо сумнівався в необмежених можливостях суперклею, тож хотів на власні очі пересвідчитися, що Тюлькін не помиляється.

За кілька хвилин хлопці вже були в садку у Васька. Вони хутко розкидали бадилиння й заходились просто руками розгрібати пухку землю. Вони гребли та гребли, але з кожною пригорщею землі їхні обличчя видовжувались і видовжувались.

— Здається, нема... — ледь вичавив із себе Христофор, коли яма була їм уже по лікті. — Ми так глибоко не закопували.

— Може, ми помилилися? — не вірив очам своїм Васько. — Може, вона там? — непевно показав на другу купу бадилиння, кроків за десять від першої, хоча й він сам, і Христофор чудово пам'ятали, що закопували клей саме тут.

— Давай перевіримо, — погодився Христофор, аби не стояти на місці.

Певна річ, пошуки нічого не дали. І коли Тюлькін уже от-от мав заплакати, Васько раптом вигукнув:

— Та це ж, мабуть, Бевзь поцупив!

— Точно! — так і підскочив Христофор і раптом жахнувся: — Негайно біжімо! Треба його розшукати, щоб не сталося біди! Адже коли він

спробує скуштувати клею або намастить ним руку й прикладе до чогось — йому кінець!

Васько аж сіпнувся з переляку, побачивши стривожене обличчя свого друга. Хлопці стрімголов вискочили на вулицю.

Розділ шостий

"ВАШ ПЛЕМІННИЧОК ЖЕНЯ..."

В цей час у тринадцятому номері містечкового привокзального готелю сидів за столом огрядний сивовусий та сивобородий чоловік років п'ятдесяти і щось старанно виводив на маленькому аркушику тонкого паперу.

Нарешті він поставив крапку, гигикнув, задоволено потер руки й перечитав написане, виправляючи граматичні помилки:

Люба тітонько!

Племінничків поки що я не бачив. Але скоро ми зустрінемося і приїдемо до вас погостювати.

Обнімаю та цілую.

Ваш племінничок Женя.

Радісно мугикаючи, сивовусий поклав папірець на стіл, підійшов до дверей, перевірив, чи замкнені вони, і зник у ванній кімнаті.

За кілька хвилин там задзюрчала вода і почулося хекання. Та ось вода перестала бігти, по підлозі зашльопали босі ноги, двері ванної прочинились, і на порозі з'явився рудий, кирпатий чолов'яга без жодної

волосини на обличчі і в трусах з яскравими соняхами. Тільки зростом він був такий же, як сивовусий.

Він прочалапав до стінної шафи, дістав чемодан і, розгорнувши рушника, якого тримав у руці, видобув з нього… борідку й вуса! Потім старанно струсив з них краплі води, відкрив чемодан і засунув усе те причандалля на саме денце. Тоді витяг з-під подушки невеличку пластмасову коробочку і знову сів за стіл. Зробивши зі свого папірця малесеньку кульку, він розкрив коробочку. Звідти відразу ж випурхнув горобець, стрибнув на стіл, спритно дзьобнув паперову кульку, голосно цвірінькнув — і вилетів крізь кватирку за вікно.

Напевне, треба було б упіймати нахабного горобця — адже той проковтнув листа тітоньці! Та рудий і вухом не повів, а лише весело реготнув і коротко кинув:

— Техніка!

І коли б хто почув його, певне, не зрозумів би, що він мав на увазі. А рудий мав на увазі горобця, бо той був ніякий не справжній, а — електронний!..

Тут, мабуть, час уже пояснити, хто ж він насправді — цей рудий чолов'яга. А був він надсекретним агентом іноземної розвідки! Справжнього імені він не мав, лише код — "агент Z-003". Цей код поміж агентами його країни вважався одним із найпочесніших. Літера "Z" означала повну довіру начальства, гарантувала щомісячну надбавку до основного заробітку й давала право мріяти раз на тиждень без усякого контролю. А таке право в його країні мали навіть не всі міністри. Адже коли людина почне мріяти безконтрольно, вона неодмінно намріє щось дуже й дуже хороше, потім захоче це хороше втілити в життя — а тут уже один крок до революції! Цього ж слова у тій країні боялися гірше від вогню, тому й тримали величезний штат різноманітних агентів і не дозволяли нікому мріяти.

Звичайно, надсекретні агенти класу Z були винятком: за них ніхто не боявся, бо вони мріяли тільки про найстрашніші й найогидніші речі.

Цифра 3 означала, що цей суперагент був не звичайний, а потомственний, третій в роду, тобто шпигунством заробляли на хліб і його батько та дід. Два нулі перед цифрою свідчили, що цей агент усе бачить і помічає, бо дивиться завжди тільки в обидва ока.

Z-003, який за своє шпигунське життя викрав три тисячі сто п'ятдесят сім секретних документів, поцупив у агентів-конкурентів сімсот тридцять одну таємницю, засадив до в'язниці сто сімдесят вісім безневинних людей, котрі дозволили собі помріяти без дозволу верховної влади, й власноручно влаштував дев'яносто дев'ять державних переворотів у далеких південних країнах, зараз повертався додому після здійснення ювілейного, сотого перевороту і радісно очікував на підвищення.

Ви, любі читачі, напевне, дивуєтесь: а яким чином цей суперагент опинився в нашому райцентрі? Що ж, послухайте!

Колись давним-давно, ще до революції, у містечку мешкав дід агента — поміщик і ледар. Він тільки те й робив, що спав, їв та обдирав бідняків. Тож коли вибухнула революція, він відразу второпав: йому не простять його здирства. Не встигнувши навіть скласти валізу, дідуган чкурнув за кордон. А там, аби якось прохарчуватися — працювати ж він не вмів! — і подався в шпигуни, тим самим започаткувавши родинну професію. Коли ж помирав, то розказав онукові, що, тікаючи, закопав у саду свого маєтку скарб: золоті прикраси, діаманти й чимало інших коштовностей.

Відтоді Z-003 марив ними раз на тиждень, коли було дозволено. Тепер, коли в нього випало кілька вільних днів після останньої операції, він вирішив, гарненько замаскувавшись, зазирнути до нашого райцентру та розшукати дідів скарб.

Він прикинувся туристом, що хоче познайомитися з нашою країною, й опинився в готелі Христофорового містечка. А щоб не марнувати час, суперагент за своєю шпигунською звичкою перш за все послав свого електронного горобця стежити за місцевими хлопчаками: раптом узнає щось цікаве!

То був один з його улюблених і перевірених методів шпигунства: хто ще, окрім хлопців, хоч де б вони мешкали, знає всі найпотаємніші таємниці, а то й навіть більше?!

Горобець, зрозуміло, стежив не за всіма хлопцями підряд. Він вибирав тих, котрі ховалися подалі від дорослих і про щось таємниче шепотілись. Саме тому він почав нишпорити по околицях — і натрапив на Христофора й Васька!

Підслухавши й записавши на мікромагнітофон усі їхні розмови про клей, горобець примчав до хазяїна. А той, коли прослухав запис, аж затанцював" по номеру: от так щастя, от так радість! Хіба міг він сподіватись на таку дорогоцінну знахідку у маленькому райцентрі! Та він і не уявляв собі раніше, що такий суперклей може існувати!

Зрозуміло, він вирішив поки що відкласти пошуки скарбу й зайнятися дорогоцінним клеєм. Невимовне щастя розпирало груди агента. Він відразу ж послав до шефа електронного горобця-зв'язківця з терміновим донесенням про племінничків. Насправді ж там було зашифровано ось що:

Пане шеф!

Я трохи затримуюсь, бо натрапив на неймовірне відкриття. До вечора його вкраду і привезу вам.

Вишліть грошей та жуйки.

Суперагент Z-003.

Після цього агент ліг на нерозстелене ліжко, щоб набратися сил перед тим, як вирушити на розшуки клею. Нараз погляд його впав на відривний календар, що висів коло дверей, — і Z-003 радо зойкнув: сьогодні минув рівно тиждень відтоді, коли він мріяв востаннє. Отже, він може знову помріяти!

Агент із насолодою заплющив очі, уперся підошвами босих ніг у спинку ліжка — і загойдався на м'якеньких крильцятах мрій…

Спершу він помріяв про те, як можна використати клей. Зрозуміло, ніяких труб, ключок та будинків він клеїти не збирався. А от склеїти із багатьох-багатьох бомб одну здоровенну-прездоровенну, а тоді я-ак шарахнути! Ух! Тільки б курява та попіл від усіх непокірних на світі! Кр-расота!

А скільки прекапосних диверсій у тих країнах можна вчинити — аж дух забиває! Заливай собі клей, приміром, у верстати, машини, всіляку іншу техніку — от вам і тю-тю! Ррраз — і заводи стоять, транспорт не ходить, харчова промисловість гине — а з ними й людоньки мруть та мруть собі! Ух!

А ще можна наробити клееметів — і вперед, на війну! Солдатики до землі прилипають, відірватися не можуть, танки клякнуть, літаки в повітря не злітають! У-у-ух!

А ще можна!..

Та годі переказувати всі оті бридкі й страхітливі картини, які малювала розбурхана уява суперагента. Він так захопився мріями, що аж схопився з ліжка та забігав по номеру, не розплющуючи очей, вимахуючи руками й горланячи:

— Б-бах! Бум-бб-бум! Та-ра-ррахх! Тр-рр-рах!

Він так розбігався, що з розгону вдарився головою об відчинені двері ванної — і впав на підлогу. Очі його враз розплющились, він озирнувся кругом себе, згадав, де він, і знову плюхнувся на ліжко — мріяти далі.

Тепер він уявив себе в кабінеті свого шефа, та вже не біля дверей, як раніше, а в шефовому кріслі, за його столом. А шеф — уже тепер колишній! — стояв перед ним виструнчившись і рапортував;

— Пане генерал! Прибув за вказівками!

Після тих слів Z-003 вийняв би із золотої скриньки дорогу сигару, відрізав би срібним ножичком, поцяцькованим діамантами, її кінчик і недбало сіпнув генеральським еполетом, що мало б означати: гей ти, дурню, тобі надається честь піднести своєму хазяїнові запальничку!..

В агента нервово затіпалися плечі, ніби він уже відчув солодку вагу еполетів.

Бам-бам-бам! — долинуло з вулиці.

Агент порахував удари привокзального годинника — і встав: треба братися за діло.

Розділ сьомий

"ЧИ ЛЮБИТЕ ВИ ПТАШОК?"

Коли стрілка годинника на вокзальній вежі показала чверть на першу, до станції важко підкотив столичний експрес. Тричі на тиждень він робив тут хвилинну зупинку, з нього скидали мішки з поштою, й експрес, поволі набираючи швидкість, рушав собі далі.

Сьогодні, окрім мішків, він привіз і пасажира, що траплялося не так уже й часто. Це був високий, стрункий, русявий юнак років двадцяти п'яти з голубими очима. На юнакові були теж голубого кольору потерті джинси, старенька ковбойка в сіру клітинку, під якою вигравали треновані м'язи, а на плечі — темно-синя спортивна сумка.

Прибулець спритно скочив з підніжки, не чекаючи, поки поїзд зупиниться, помахав на прощання провідниці, котра відповіла йому чарівною усмішкою, і, бадьоро насвистуючи, закрокував до готелю.

Вже через п'ять хвилин Яким Якович Євдокименко — так звали юнака — з великою насолодою хлюпався в гарячій ванні, змиваючи дорожну пилюку. Трохи згодом він перейшов під прохолодний душ і, мліючи під його лоскотливими струменями, пригадав свою останню зустріч з Вікентієм Вікторовичем Семеновим.

… Яким Якович, котрий завжди прокидався о шостій, того ранку був вихідний. Він прокинувся лиш о сьомій і солодко ніжився в ліжку, коли раптом у його квартирі пролунав телефонний дзвінок. Євдокименко неохоче потягнувся до нічного столика, на якому поруч із розкритим томом "Британської енциклопедії" стояв телефон, і ліниво зняв трубку:

— Слухаю!

— Пробачте, що турбую у вихідний, — сказала трубка знайомим голосом полковника Семенова, — але тільки одне запитання: чи любите ви пташок?

От іще манера — починати розмову із загадок! Ні, Яким Якович, звичайно, любив і поважав свого начальника, любив він і пташок, але спробуй розберись, коли той жартує, а коли говорить серйозно. Щоправда, за роки спільної роботи Яким Якович твердо засвоїв: коли полковник Семенов починає розмову з несподіваного питання — сталося щось важливе.

Євдокименко труснув головою, скинув залишки сну і спитав:

— Яких пташок, Вікентію Вікторовичу?

— Звичайних. Синичок, наприклад, повзиків, горобчиків.

— Зрозуміло, люблю!

— От і чудово! — зраділа трубка. — А ви часом не хочете поглянути на один дуже рідкісний екземпляр горобчика?

— Кого, кого? — перепитав Яким Якович.

— Го-роб-чи-ка! — по складах повторив полковник.

— Та невже й горобці тепер стали рідкісними? — здивувався Євдокименко. — Адже їх усюди повно!

— Ет, — засміялася трубка, — то горобці взагалі, звичайні, так би мовити. А цей, кажу вам, дуже й дуже рідкісний і, мабуть, єдиний у світі.

"Ото ще вигадав! — подумав Яким Якович. — Ну що рідкісного може бути в горобця?" Але в трубку сказав:

— Ну, коли так, я б охоче поглянув на нього!

— От і добре, — пробасила трубка. — Тоді швиденько вдягайтесь — і до мене! Машина вже чекає.

Яким Якович поклав трубку, скочив з ліжка, наніс кілька вправних ударів невидимому противникові — для розминки, попрісідав то на лівій, то на правій нозі й підійшов до вікна. Так і є: машина полковника вже чекала під домом.

Він хутко вмився, почистив зуби, надів джинси й ковбойку, мимохідь пригладив неслухняний русявий чуб — і вискочив за двері.

Всю дорогу в машині він думав, що б могло критися за словами полковника, але так нічого й не придумав…

Перед кабінетом Вікентія Вікторовича його зустрів секретар полковника й відразу розчинив двері:

— Полковник чекає, проходьте, товаришу лейтенант!

Яким Якович чітким кроком зайшов у кабінет і виструнчився:

— Лейтенант Євдокименко за вашим наказом прибув!

— Який там наказ — прохання, — перебив його полковник. Він стояв коло вікна, спиною до Якима Яковича, і щось уважно вивчав на підвіконні. Нарешті він обернувся й запитав:

— Ну, як вам цей екземплярчик?

Лейтенант Євдокименко теж наблизився до вікна й побачив на підвіконні невеличку клітку, в якій відчайдушне стрибав звичайнісінький горобійко, наче хотів грудьми розбити грати й вирватись на волю.

— Горобець як горобець, — здивувався лейтенант. — На волю пташці хочеться! — І Яким Якович хотів був просунути у клітку палець, та полковник перехопив його руку:

— Не варто, Якиме Яковичу! Це не зовсім безпечно.

Лейтенант із подивом глянув на начальника, а той усміхнувся й мовив:

— Добре вже, не буду вас більше інтригувати. Сідайте й уважно слухайте...

Виявляється, сьогодні вранці наші радари на кордоні зафіксували дивні сигнали: якийсь незрозумілий і незнайомий об'єкт з надзвуковою швидкістю наближався до нашого кордону з явною метою порушити його.

У повітря негайно піднялися по тривозі три літаки-перехоплювачі — і через сім хвилин доставили на землю у спеціальному контейнері порушника.

Можна лише уявити здивування начальника прикордонної застави, коли він, відкинувши кришку контейнера, побачив у ньому горобця! Начальник простягнув руку, примовляючи: "Через наш кордон навіть горобець непомітно не пролетить!" — і хотів був узяти пташку, щоб випустити на волю, та раптом зойкнув і впав непритомний...

— Сильний електрошок, — встановив лікар, оглянувши потерпілого. — Три дні постільного режиму.

Після цього заступник начальника застави був обережніший. Він надів гумові рукавиці, пересадив небезпечного горобця в невелику клітку, яку взяв у сина, — і за годину ця клітка вже стояла на підвіконні в кабінеті полковника Семенова.

Найкращі фахівці з електроніки й кібернетики швидко встановили, що горобець насправді є електронним роботом з програмовою поведінкою. Замість нутрощів йому було вмонтовано мініатюрну електронно-обчислювальну машину, яка наказувала, куди і з якою швидкістю летіти, а також капсулу для шифровок.

Як ви вже здогадалися, це був горобець агента Z-003.

Щоб розшифрувати донесення агента, знадобилося зовсім мало часу. Причому, окрім самого тексту, фахівці відновили ще й усі події, котрі передували його написанню, — люди полковника Семенова вміли й це! Отож полковник тепер знав геть усю біографію суперагента.

— Ну як, лейтенанте, — спитав Вікентій Вікторович, закінчивши розповідь, — беретеся за цей горішок?

— Хоч зараз! — виструнчився щасливий Євдокименко. Ще б пак! Адже він давно мріяв зійтись у двобої зі справжнім суперагентом найвищого класу! І от — така чудова нагода! Нарешті лейтенанта чекають справжні небезпеки й випробування, а не дрібні операції по знешкодженню другорядних агентиків, котрі здавалися відразу, тільки-но бачили перед собою струнку постать Якима Яковича.

— Тоді тримайте! — простягнув йому полковник квиток на експрес. — Далі все залежатиме від вас. Дійте! — І Вікентій Вікторович на прощання міцно потис руку лейтенанта.

— Хвилинку! — зупинив його полковник уже біля дверей. — Забув попередити: програму горобця ми, так би мовити, підправили: тепер він працюватиме на нас. Отже, стежте за ним — і дійте!

… Все це пригадалося Якиму Яковичу, коли він мився під душем. Бадьорий і свіжий після купання, він одягнувся і пішов на головпошту подзвонити Вікентію Вікторовичу.

Пошту лейтенант розшукав відразу, бо знав містечко, як свої п'ять пальців: дорогою, в експресі, вивчив його план. Він зайшов у будку міжміського телефону-автомата й набрав номер полковника. У цю мить до приміщення пошти влетів горобець і вдарився об скло будки, де стояв Євдокименко.

Дівчата-телефоністки роззявили від подиву роти, а Яким Якович, котрий уже встиг поговорити з полковником, хутко вискочив із будки й підхопив горобця на долоню.

— Це мій вихованець, — чарівно посміхнувся він до дівчат. — Я його колись порятував від котячих пазурів, от він і полюбив мене.

— Ах, яка добра і чуйна людина! — щебетали дівчата за спиною в лейтенанта, коли він ішов до виходу з горобцем у руці. — А який симпатичний!

Цей щебет Яким Якович сором'язливо пропустив повз вуха і вийшов на площу. Зайшовши за велику чавунну тумбу для афіш, він натис горобцеві на дзьоба. Пташине черевце розкрилось, і лейтенант видобув з нього солідну пачку грошей, пакет жувальної гумки й папірець. Гроші й гумку він засунув назад, а папірець почав старанно вивчати. Це було послання шефа суперагентові — адже горобця, тільки-но Яким Якович вирушив у дорогу, відразу ж випустили. Він злітав до шефа, — на кордоні його вже не затримували, — і ось повертався назад. Але перш ніж летіти до агента, він завернув до лейтенанта.

— Так, так! — кивав лейтенант, читаючи записку, в якій було ось що:

Любий мій племінничок Женя!

Якщо ти мені привезеш трошки вишневого вареннячка, я дам тобі цукерку.

Цілую в носик.

Твоя тітонька.

Шифром Яким Якович володів не гірше від самого суперагента, тож невдовзі йому вдалося прочитати:

Суперагент Z-003!

Якщо дістанеш клей, чекай підвищення в посаді.

Дій обережно.

Твій шеф.

"Хо-хо! — посміхнувся подумки лейтенант. — Так уже й дістав! Зачекай трошки, і сам зловишся разом з клеєм!" Він скатав папірець у кульку, засунув його в горобине черевце і підкинув пташину вгору.

Розділ восьмий

ДОКАЗІВ НЕМА…

Христофор із Васьком, шукаючи Бевзя, оббігали все містечко, але той як у воду впав.

— А ти певен, що клей і справді небезпечний? — засумнівався Васько, коли хлопці повернулися до нього додому, вирішивши почекати, коли Бевзь і його дружочки зберуться на шкільному майданчику.

— Питаєш! — хмикнув Христофор. — Адже Бевзь зовсім не вміє ним користуватися! Він, якщо сам не постраждає, то комусь шкоди наробить. Варто розлити хоч крапелиночку — і хтозна-що трапиться. Він не зовсім висихає, якщо до нього не притулити якийсь інший предмет.

— Ну й що? — Васькові здавалося, що ця властивість клею не таїть ніякої небезпеки.

— А те, що коли, приміром, на клей раптом наступить хоча б собака чи курка, то відразу прилипне — і назавжди! Тоді хоч ногу відривай!

"Щось не дуже віриться!" — подумав Васько, та вголос нічого не сказав.

Нарешті пробило три години. У цей час Бевзева компанія збиралася на майданчику, і хлопці поспішили до школи.

Ще здалеку вони побачили, що прийшли вчасно. На гімнастичній колоді, вкопаній у землю, сиділи двоє здоровань, недбало смоктали цигарки й про щось балакали. Бевзя поки що не було.

— Давай заховаємося в кущах і почекаємо Бевзя, — запропонував Христофор, і вони з Васьком тихцем пролізли в чагарник, що ріс метрів за п'ять від колоди, за спинами здоровань.

— Слухай! — раптом прошепотів Христофорові на вухо Васько. — Вони, здається, про Бевзя балакають.

Хлопці затамували подих, нашорошили вуха — і недаремно, бо почули ось що.

— І де це Бевзь валандається! — невдоволено мовив один.

— Його за смертю посилати! — кинув другий.

— А здорово ми його тоді піддурили!

— Еге ж, краще не вигадаєш!

— Пам'ятаєш, як ми йому коробку з-під приймача підкинули? Го-го-го!

— Ги-ги-ги! Авжеж, пам'ятаю!

— А вона ж... Го-го-го!

— Порожнісінька! Ги-ги-ги!

Здоровила схопилися за животи, ледь не падаючи з колоди.

— Це все я придумав, — похвалився один.

— А я деталі дістав, — додав другий.

— Одне слово, ми — розумнички! — Вони обнялися і знову зареготали.

Із подальших балачок Бевзевих дружків хлопчаки зрозуміли, чому Сем так змінився. Виявляється, його знайомі зловили Бевзя в пастку.

Якось увечері вони сиділи на майданчику. Коло них на колоді стояв транзисторний приймачці наживка". Насправді ж це був бракований корпус від приймача, набитий усякими радіодеталями, що давно вийшли з ладу. Задум у здорованів був простий: хтось із хлопчаків попросить покрутити приймача, той розсиплеться — адже корпус був поламаний! — і вони здеруть з "винуватця" гроші за "попсовану" річ.

І треба ж такому статися, що на цю "наживку" клюнув Сем!

— Можна покрутити? — нерішуче запитав він, підходячи.

— Та чого там, крути, пацан, не жалко! — Вони переморгнулися.

Сем обережно торкнув приймача — і злякано відскочив! Той після першого ж дотику розвалився навпіл, і з нього посипались деталі.

— Ага! — загорлав один.

— Ого! — загорлав другий.

— Зламав! — загорлали обоє. — Тепер плати четвертак, бо інакше!.. — І два кулаки промовисто замелькали перед Семовим носом.

— Де ж я стільку дістану? — жахнувся Сем.

— У дружочків своїх! — реготнув один.

— У колег меншеньких, — реготнув другий.

І хоч як Семові не хотілося обдирати малечу, іншого виходу він не бачив: мама категорично відмовила йому. Отак він поступово, наклавши на хлопчаків уже відому вам данину, спершу із Семена перетворився на Сема, а невдовзі став Бевзем.

Щоправда, в глибині душі він дав собі слово: тільки-но виплатить борг, відразу відмінить данину. Та лишалося ще дванадцять карбованців…

— Ну й ну! — Васько та Христофор переглянулися. — Треба йому розказати всю правду! — вирішили вони.

Аж тут з'явився і сам Бевзь.

Христофор і Васько вилізли із своєї схованки і підійшли ближче до компанії.

— Семе! Можна тебе на хвилинку? — тихо покликав Христофор.

— Чого вам, шмаркачі? Грошики принесли? Давайте!

— Нема в нас грошей, — виступив наперед Васько. — Ще не дістали.

— Чого ж тоді приперлися? — підвівся з колоди Бевзь. — Шпигуєте за мною, хочете директорові настукати? А от я вас! — І він зробив крок до хлопців.

— Нікому ми стукати не збираємось, у нас до тебе особиста справа. Підійди на дві хвилини, — попросив Христофор.

— Тобі ж краще буде! — додав Васько.

— Що-о-о?! — ревонув Бевзь від такого зухвальства. — Ви мене залякувати?! — Він підсмикнув рукава на курточці й посунув на хлопців, які лише від самого Бевзевого вигляду так і заклякли на місці.

А здоровані від реготу аж попадали на землю й задриґали ногами, гукаючи вслід Бевзю:

— Ой, Бевзику, надають же тобі малявки! Ех-хе!

— Ой, дитинко, не ходи, вава буде! Ух-ху!

Кпини приятелів ще більше розлютили Сема, й він вирішив, що тільки розквашені носи й підбиті очі знахабнілої дрібноти зможуть повернути його авторитет.

От він наблизився до них упритул…

От уже розмахнувся — і…

Раптом хтось ухопив його сталевими пальцями за підняту руку. Бевзь рвучко озирнувся — і похолов: за спиною в нього стояв дільничний міліціонер, а біля колоди на землю осідала хмарка куряви, яку зняли його дружки.

— Бійку затіваєш? — грізно запитав дільничний.

— Та що ви, товаришу міліціонер! — перелякано закліпав Бевзь. — Це я так… прийомчики показую. Правда ж? — благальне глянув він на хлопчаків.

Христофор через силу ковтнув густу слину, облизав неслухняним язиком пересохлі губи й ледь видобув із себе:

— Еге… прийомчики… Ми самі попросили…

Дільничний, не дуже вірячи, оглянув друзів, знизав плечима, але руку Бевзеву випустив і покрокував собі далі у своїх важливих міліцейських справах.

— Дякуйте долі, — для авторитету грізно просичав Сем, коли постать дільничного сховалася за рогом. — А то було б вам!

Насправді ж від його люті майже нічого не лишилося: що не кажи, а хлоп'ята — молотки, не виказали його!

— Дарма ти наскакуєш на нас, — відразу посміливішав Христофор. — Ми тільки хотіли тебе спитати: ти взяв наш клей?

— Який клей? Ніякого клею я не брав, ніякої вашої каністри не бачив! — кинув Бевзь і викрив себе з головою: він сказав про каністру, хоч хлопці ні словом не прохопилися про неї.

Бевзь відразу зрозумів свою помилку і, хоч було вже пізно, вирішив віднікуватись до кінця. А щоб не дати хлопцям часу на роздуми, заторохтів:

— Що за клей? Мабуть, дорогий? Тато й мама а-та-та дадуть за нього?

— Просто він дуже небезпечний! — перебив його Христофор. — Клеїть геть усе, і — мертво!

— Бреши! — гигикнув Бевзь.

— Я не брешу, а знаю точно, — образився Христофор за таку недовіру до його винахідницького генія. — От приклеїшся до чогось — і привіт! Так і житимеш приклеєний!

— Ти мені баки не забивай, — гримнув Бевзь. — Мені собак на шию не навісиш! Нічого я не брав — і квит!

— Брав! Брав! — вигукнув Христофор мало не плачучи, бо тільки зараз збагнув, що так само, як і Сем хвилину тому, сказав зайве, розпатякавши про фантастичні властивості клею.

— Ну, це ще довести треба. А поки що бувайте! — махнув Бевзь недбало рукою і подався геть.

Хлопці теж пригнічено посунули по домівках, так і не розповівши Семові, як підступно підманули його дружочки.

А вдома на Христофора ще чекала довга й важка розмова, котру обіцяв йому тато, така довга й важка, що про неї і згадувати не хотілося…

Крім того, батько придбав новий замок, зачинив на нього сарай-лабораторію, закинув ключа в річку, а для певності ще й набив на двері дві дошки навхрест.

— Отак, щоб знав! — сказав він синові. — Вчи краще уроки і не марнуй часу на всякі забавки.

Розділ дев'ятий

"СЬОГОДНІ УРОКІВ НЕ БУДЕ!"

Учорашній день був невдалим для всіх наших героїв.

Христофор, як ви знаєте, втратив лабораторію і суперклей, чудо нашого віку, та так і не зміг поки що повернути його.

Яким Якович поки що не здибав суперагента, щоб нарешті зійтися з ним віч-на-віч у двобої.

Та й сам суперагент досі не виконав своєї обіцянки шефові — до вечора заволодіти винаходом Христофора Тюлькіна.

Одне слово, цей день став днем суцільних невдач, а як відомо, здебільшого невдачі потроюють сили справжніх героїв — і вони зрештою досягають мети. Поглянемо ж, що принесе їм день сьогоднішній…

До початку уроків лишалося півтори хвилини, коли Христофор кулею влетів на шкільне подвір'я. Але потрапити сьогодні у клас йому не судилося. І не тому, що він запізнився: сьогодні у клас не потрапив жоден учень, навіть ті, які щодня приходять чи не за годину до дзвінка. Та що там учні! Навіть учителям на чолі з директором сьогодні не судилося щедрою рукою роздавати п'ятірки та одиниці, записувати в щоденники зауваження й виставляти бешкетників за двері. І все через те, що…

А втім, навіщо поспішати? Розкажемо по порядку.

Отож за півтори хвилини до дзвінка Христофор влетів на шкільне подвір'я — і потрапив у справжній людський вир.

Учні всіх класів, від першого "А" до десятого "В", величезним натовпом юрмилися перед школою, дружно галасуючи. Лемент стояв балів на десять, а то й більше.

Поміж учнями, ніби торпедні катери, сновигали вчителі, і там, де вони прорізали учнівський океан, на кілька секунд, наче слід за кормою, западала тиша. Та варто було вчителеві віддалитися, як океан знову починав скажено ревти й лементувати.

— Що сталося? — спитав Христофор у якогось десятикласника, бо до своїх проштовхатися не зміг, а розібрати хоч кілька слів у цьому ревищі не зміг би навіть і найдосконаліший космічний прилад.

— Свобода, пацан! — весело гукнув десятикласник і насунув Христофорові на носа кашкет. — Уроків не буде! Ур-ра! — І, наче первак, пострибав на одній нозі геть від школи.

Христофор поправив збитого кашкета і враз помітив за кілька метрів від себе, у густій юрбі, Васька. Їхні погляди зустрілися, Васько щось загукав. Та хіба тут почуєш! Христофор на митах показував другові: давай сюди, вибирайся — і Васько почав проштовхуватись до нього.

Це йому вдалося напрочуд легко — він вилетів з натовпу, наче корок з океанських глибин.

На його курточці не вистачало двох ґудзиків, берет з'їхав на потилицю, на одному черевику теліпався обірваний шнурок. Але Васько сяяв, як мідний п'ятак.

— Живемо, Тюля! — затанцював він навколо Христофора. — Сьогодні урокам — привіт!

— Зачекай, — ухопив його за комір Тюлькін, — заспокойся й поясни нарешті: що діється?

— Як? — витріщився на нього Васько. — Ти досі нічого не знаєш?! — І, вимахуючи руками та збуджено ковтаючи повітря, почав розповідати.

Виявляється, трапилося ось що.

Першою, як і належало, до школи прийшла тьотя Клава, прибиральниця. Вона двічі повернула ключ у замку вхідних дверей і потягла за ручку. Двері не відчинилися! Тьотя Клава ще кілька разів крутнула ключем і вже з усієї сили шарпнула двері. Наслідків — ніяких! Тоді вона почала сіпати їх туди-сюди, штовхати ногами, кидатись на них з розгону плечем. Дверям до всіх отих силкувань було байдуже! Тоді вкрай знесилена тьотя Клава сіла на східці й гірко заплакала.

Тут і застав її директор — він завжди приходив другим. Вислухавши пояснення прибиральниці, директор усміхнувся й подумав: "Старенька вже, слабенька. Час і на пенсію". Він узяв ключ і впевнено підійшов до дверей…

Як ви, напевне, вже здогадалися, він зробив те ж саме, що й тьотя Клава, тобто — анічогісінько не зробив.

Такої ж самої невдачі зазнав і вчитель фізкультури, колишній майстер спорту з важкої атлетики. Правда, його старання дали певні наслідки: він відірвав дверну ручку, зігнув ключа так, що він уже не виймався із замка, і разом з чималим куском штукатурки й чотирма цеглинами вивалив табличку з назвою і номером школи.

Нічим не зміг допомогти навіть сам Лев Маркевич, найкращий слюсар містечка, під рукою якого починали тремтіти найскладніші замки й запори і з покірним дзенькотом розкривалися.

Тим часом двір поступово заповнювали учні та вчителі, і кожен намагався теж прикласти свої сили, аби вивести школу з несподіваної халепи.

— Спокійно! — увесь час приказував директор, походжаючи перед дверима. — Тільки спокійно, без паніки!

По його розгубленому обличчю було видно, що ці слова він повторює насамперед для себе: він таки справді не знав, що ж його вдіяти!

Раптом пролунав писклявий голосочок:

— А давайте я спробую!

З натовпу вийшов не по літах дрібненький, але поважний першак.

— Ти?! — глянув здивовано директор.

— Я, — кивнув той. — Ви мене трошки підсадіть, а я в кватирку залізу. Оно бачите — відкрита. Може, двері хто ізсередини замкнув.

Директор, а за ним і всі вчителі зиркнули туди, куди показував першак, і таки справді побачили відчинену кватирку. Іншим разом за таке порушення директор, мабуть, оголосив би тьоті Клаві догану, та сьогодні…

Фізрук однією рукою підняв хлопчака й просунув його у кватирку. Через хвилину з-за дверей пролунало:

— Нічого тут не замкнено, я повертаюся!

— Вертайся, — погодився директор і додав: — Та відчини нам хоча б вікно.

— Не треба, я сам, — гордо відхилив першак допомогу фізрука, вправно зістрибуючи на землю.

Тепер до школи можна було потрапити через вікно. Але ж хіба міг директор — ви лишень уявіть цю картину! — дозволити заходити у безмежний світ знань через вікно?! Та й як би виглядали вчителі, котрі перелазили б через підвіконня? Що сталося б з їхнім педагогічним авторитетом? І директор прийняв єдино правильне в такій ситуації рішення. Перекриваючи галас, він склав долоні рупором, зібрав усі сили й гукнув:

— Сьогодні уроків не буде! Всім — додому!

Стоголосе перекотисте "ура!" шквалом пронеслося над головами школярів, ударило в шибки, аж ті задзвеніли, і за мить шкільне подвір'я спорожніло.

На ньому зосталися самі відірвані ґудзики, загублені значки, обривки шнурків та першаки, що безпорадно збилися навколо своїх учительок і ніяк не могли зрозуміти: як може таке бути, щоб не було уроків?!

Христофор і Васько вирішили піти гарненько обмізкувати, як виманити у Бевзя суперклей, та обговорити дивовижну пригоду в школі. Але нічого в них не вийшло.

На центральній площі, біля головпошти, вони побачили натовп і, зрозуміло, подалися туди.

З розмов хлопці дізналися, що вночі хтось якимсь чином прикріпив до асфальту мотоцикл, на якому з вокзалу доставляли пошту, — і все містечко зосталося сьогодні без газет. А мотоцикл зрушили з місця лише після того, як з коліс позрізали покришки.

Узнали хлопці й про інші дива.

Так само, як і в школі, не відчинялися двері райвідділу міліції, тож уранці черговим довелося вибиратися крізь вікно, на що пішло чимало часу: адже вікно було заґратоване!

Чиясь невидима рука поз'єднувала між собою всі човни на річці — і тепер десятеро дужих дядьків ось уже другу годину розпилювали їх ножівками…

Та що там казати! Чудес, котрі очікували мешканців містечка сьогодні вранці, було вдосталь!

Сумнівів не залишалось: такого накоїти міг лише Христофорів суперклей, що потрапив до рук Бевзя та його компанії. А що тут приклали руку і його дружки — Христофор та Васько були переконані. Хлопці чули, що вночі хтось приклеїв сторожа продовольчого магазину та його рушницю до лавки, на якій він куняв, а потім поцупив ящик горілки, мішок цукру й коробку вершкового масла.

Ясно, що тут діяли здоровила, бо навіть Бевзь, при всій своїй силі, не виважив би на плечі мішок цукру, та й не пішов би він на такий злочин.

Все було зроблено так блискавично і вправно, що сторож, якому довелося вісім хвилин вилазити з кожуха та штанів, нічого не помітив, коли в самих трусах забіг за магазин.

Але ж хіба могли хлопці сказати комусь про свій здогад? Де там! Та за це таке може бути, таке, що ой-ой! Тож друзі перезирнулися й гайнули щодуху подалі від натовпу шукати Бевзя.

На цей раз їм пощастило.

Неподалік від головпошти прогулювався Бевзь власною персоною. Він весело мугикав собі під носа та уважно прислухався до розмов, котрі прудкий вересневий вітерець доносив з площі аж сюди.

— І після цього ти скажеш, що не брав клей?! — відважно підступив до нього Христофор.

— Тю на вас! От уже причепилися: клей, клей! Який такий клей? — витріщився з удаваним подивом Бевзь.

— Не придурюйся, краще віддай, — підтримав друга Васько.

— А то що буде?

— Заявимо в міліцію!

— Хо-хо! По-перше, треба ще довести, що я брав ваш клей, а по-друге, якщо навіть я взяв його — ну й що з того?

— Відповідатимеш за все! — вигукнув Христофор.

— Я? — нахилився до нього Бевзь. — Жартуєш, Тюлечко. Відповідатимеш ти.

— Чому? — здивувався Тюлькін.

— А хто вигадав клей: я чи ти? Ти! От і відповідай! — І Бевзь, полишивши отетерілих хлопчаків посеред вулиці, покрокував на площу.

— Стій! — Друзі кинулись йому навздогін. — Ми ще не все тобі сказали!

— Ну, що вам іще! — невдоволено повернувся до них Бевзь.

— А те, — почали друзі в один голос, — що твої дружочки ошукали тебе!.. — І розказали, перебиваючи один одного, історію з приймачем, яку підслухали в кущах.

— Вигадали, мабуть, — не дуже впевнено заперечив Сем, коли хлопці скінчили.

— А ти сам спитай у них і побачиш, — запропонував Васько.

— І запитаю, — пообіцяв Бевзь, — неодмінно запитаю! — Він крутнувся на каблуках і побіг на площу.

Розділ десятий

НЕСПОДІВАНЕ ЗНАЙОМСТВО

Можна тільки уявити, який розпач охопив друзів, коли й цього разу їм не пощастило повернути клей! Вони ще довго стояли мовчки, потім Христофор зітхнув і мовив:

— Ех, коли б не тато!

— А що тато? — глянув на нього Васько.

— Так він же замкнув мою лабораторію.

— А до чого тут вона?

— До того, що зараз у нас, мабуть, був би в руках порятунок.

— Щось я не дуже розумію, — Васько пильно дивився на друга: чи той, бува, не збожеволів від розпачу?

— Не зиркай так, зі мною все гаразд, — перехопив його погляд Тюлькін. — Просто зараз у нас був би антиклей, тобто суперрозклеювач, який міг би розклеювати будь-який клей. Я ось-ось мав завершити роботу над ним. Зосталося кілька невеличких дослідів.

— Справді, не пощастило, — зітхнув Васько. — Ну, добре, ходімо до скверу, подумаємо, що його далі робити.

Незважаючи на сонячну погоду, майже всі лавки у сквері були порожні. Лиш деінде сиділи з газетами та книгами кілька пенсіонерів та молодих жінок з немовлятами на руках і в дитячих колясках.

Хлопці вмостилися на лаві під розлогими вербами, гілки яких звисали аж до землі, утворюючи затишний намет. Про цю лаву мало хто знав, і друзі вибрали її не випадково: зараз їм хотілося побути на самоті, а сюди навряд чи хто міг забрести.

Вони сиділи й мовчали.

Раптом чиясь рука розсунула вербові батоги — і перед хлопцями з'явилося обличчя чоловіка років п'ятдесяти...

Спершу вигулькнула акуратна сива борідка, за нею — такі ж самі вусики, а там і невеличкий гострий ніс та темні гострі очі, які, запримітивши хлопців, тої ж миті розгублено закліпали.

— Дуже вибачаюсь, — проказала сива голова, — я вас не потурбував?

— Та чого там, — не дуже ввічливо махнув рукою Васько.

— Дякую, — зраділа голова, і крізь гілки прошилася середня на зріст чоловіча постать.

Перше, що кинулося хлопцям в очі, — це одяг чоловіка. На ньому був гарний дорогий костюм із сірої в ялиночку тканини, модна вишнева сорочка й не менш модний галстук. З-під ретельно випрасуваних брюк, що м'яко спадали на коричневі новенькі туфлі, визирали махрові

шкарпетки, а на руці в нього висів розкішний плащ на хутряній підстьожці. Так модно й шикарно в їхньому містечку не вдягався ніхто.

"Мабуть, приїжджий", — здогадався Христофор, і його враз охопило почуття гостинності, притаманне всім жителям невеличких райцентрів.

— Прошу, заходьте! — підвівся Христофор назустріч.

— Дякую, я вже зайшов, — ґречно вклонився чоловік.

— Сідайте, будь ласка, — запросив Тюлькін, наче був хазяїном лави, а вербовий намет — його домівкою.

Незнайомець знов уклонився хлопчикам, сів на лаву й лагідним голосом поцікавився:

— Я вам часом не заважаю?

— Ну що ви! Як можна? Ми вам страшенно раді, — почервонів Христофор, бо досі майже не чув, щоб дорослі так чемно зверталися до хлопців його віку.

— Тоді давайте, молоді люди, знайомитись, — усміхнувся сивобородий і простягнув хлопчакам по черзі руку, — Євген Євгенович Бублик, науковий працівник.

— Василь, — почервонів Васько теж.

— Христофор Тюлькін, — ледь не згорів Тюля, бо довелося вголос вимовити оте ненависне ім'я та прізвище, і щоб якось відвернути від них увагу незнайомця, додав: — А ви, бачу, не з нашого міста?

— Вгадали, добродію, я із столиці.

— А якою наукою ви займаєтесь? — не втримався Христофор, котрий уперше в житті бачив на власні очі справжнього науковця, та ще — із самої столиці!

— О! — мовив загадково чоловік, — Це велика таємниця! — І обличчя його засяяло такою вдоволеною усмішкою, що хлопцям страшенно закортіло розгадати цю таємницю.

Так, ви правильно здогадалися: це був ніякий не Євген Євгенович Бублик і зовсім не із столиці, а тим паче — не науковець! Це був суперагент Z-003, і радів він зараз тому, що натрапив на хлопців, які йому саме й були потрібні!

— Ой, ну скажіть, будь ласка! — не втримався Васько. — Ми нікому-нікому! Слово честі!

Незнайомець пустив у вуса найчарівнішу посмішку, на яку тільки був здатний:

— Коли так — скажу: я — всесвітньовідомий академік, а до вашого містечка приїхав трохи відпочити від столичної суєти та всесвітньої слави. Знаєте, яке там життя: репортери, інтерв'ю, радіо, телебачення. Та що там казати, важко носити таку, як у мене, славу. — І академік стомлено зітхнув.

Хлопці просто зомліли від нечуваного щастя: вони сидять поруч із такою видатною людиною! Та що там сидять! Вони розмовляють з нею, а схочуть — можуть навіть торкнутися, навіть віталися за руку.

Васько перший прийшов до тями, штурхонув Тюлькіна ліктем у бік і прошепотів:

— Слухай, Тюля, зараз же розкажи про клей! Чуєш? Негайно! Більше такої нагоди може й не трапитись у житті.

Христофор трохи повагався, тоді зважився, набрав повні груди повітря й одним духом виклав Бубликові-агенту все-все про свій суперклей.

Тепер настала черга академіка мліти від щастя: цей клей, як він і уявляв собі, був безцінним скарбом для його майбутньої кар'єри, і можливості клею видавалися йому таки справді необмеженими! Тож тільки-но Христофор скінчив свою розповідь, суперагент підскочив, ухопив хлопчака за плечі і, дивлячись йому просто в очі, суворим голосом запитав:

— Все, що ти розповів, — правда?

— Найправдивіша правда! — вдарив себе в груди Тюлькін.

Академік відпустив його плечі й важко впав на лаву. Тепер майбутнє не викликало в нього жодного сумніву: бути йому генералом!

Перевівши подих і взявши себе в руки, агент сказав:

— Христофор Тюлькін! Мушу вам урочисто заявити від імені Академії наук: ви — геній! Обіцяю вам при свідках, — він тицьнув пальцем у Васька, — що першим рекомендуватиму вас до обрання в академіки.

— А школа? — трохи ображено нагадав про себе Васько, якому не зовсім сподобалася другорядна роль свідка.

— Що школа! Пхе, — махнув рукою Бублик. — Школа — дурниця. Я сам лише три класи скінчив.

Васька трохи здивувало, що всесвітньовідомий академік має лише трикласну освіту, але чого не буває серед учених мужів? Вони ж такі диваки, як розповідав Христофор.

А Христофор просто шаленів від радості. В його уяві замиготіли захоплюючі картинки. Ось його в чорному лімузині з почесним ескортом везуть по столиці в Академію! Ось поважні сиві академіки влаштовують йому при зустрічі овацію, а сам президент Академії чіпляє йому на груди орден! Ось він направо й наліво роздає автографи, інтерв'ю, а за ним біжать кінорежисери і фіксують на кіноплівку кожен його рух — для нащадків! Ось він, славетний і величний, прибуває з візитом у рідну школу…

— Христофоре, ви чуєте, Христофоре?! — долинув до нього, наче з космосу, голос Бублика, і Тюлькін повернувся до дійсності. — Христофоре, тепер ви мусите облишити ваші дотепні витівки з човнами та дверима й негайно принести мені клей: я власноручно відвезу його в столицю!

— У мене його нема, — схлипнув Христофор і відвернувся.

— Як нема?! — вдруге підскочив Бублик. — Ти його весь витратив на свої безглузді жарти?!

— Як ви могли про нас таке подумати! — образився за друга й за себе Васько. — Це не наші жарти, а Бевзя та його компанії. Вони поцупили клей.

— Але це не так страшно, — додав Христофор, — у мене є зошит, де я записав його рецепт.

— Неси, — перебив його не дуже ввічливо академік, — неси негайно! Я почекаю тут.

Христофор стрілою помчав додому. Та за кілька хвилин він повернувся. Ноги його заплі́талися, а руки були порожні!

— Де зошит? — ревонув суперагент, мрії котрого небезпечно похитнулися й мали ось-ось розсипатись. — Де він?!

— Нема… — ледь вичавив із себе Тюлькін і, вже не стримуючись, гірко заплакав.

— Цить, дівчисько! — гарикнув на нього академік. — Нюні потім розпускатимеш, а зараз справу треба робити!

Приголомшені несподіваним провалом, хлопці навіть не звернули уваги, як змінився тон розмови Бублика, а Христофор взагалі майже не чув його. Річ у тім, що зошит з його ідеями і записами загинув зовсім безглуздо. Мама Тюлькіна, Лукерія Луківна, вирішила вже не вести свого зошита із записами про вміст шухлядочок, ящиків та коробочок: адже справжня причина пропаж з'ясувалась, і це була ніяка не забудькуватість. Тому Лукерія Луківна взяла та й спалила зошита, щоб і не згадувати про всі прикрощі, які принесла їм ота історія. Але треба ж було трапитись такому, що спалила вона не свого зошита, а синового! Обидва зошити були, як дві краплі води, однаковісінькі — адже в містечку лише один магазин канцтоварів! — а окуляри, щоб прочитати напис, Лукерія Луківна не наділа.

Так безславно загинув для світової науки знаменитий зошит винахідника Христофора Тюлькіна!..

Зрештою Христофор заспокоївся: нічого, він ще молодий, в нього все ще попереду. Та й клей не втрачено: треба лише відібрати його в Бевзя. Євген Євгенович пошле клей в столицю на аналіз, а там, будьте певні, розберуться в його складі! До Христофора поступово став повертатися святковий настрій.

— Так у кого, ти кажеш, клей? — прискіпливо допитувався Бублик.

— У Бевзя, — відповів Христофор і описав Євгену Євгеновичу, як той виглядає.

— Він у мене потанцює! — загрозливо сказав Бублик, підводячись, аж у хлопців мороз поза шкірою пішов. — Ну, от що: ви йдіть додому, а я вже якось відшукаю вашого Бевзя, будьте спокійні.

— Ми з вами! — вигукнув Васько, та академік відмахнувся:

— Сидіть уже вдома! Якось сам упораюсь, а ввечері зустрінемось на цьому самому місці.

Розділ одинадцятий

ПЕЧЕРА ЗЛОДІЇВ

Так уже дивно складається в житті: коли в тебе зовсім нема часу, коли ти завалений уроками та домашніми клопотами, тоді здається: якби хоч один вільний день, веселився б з ранку й до ночі! Та коли раптом випадає такий день — скоро вже й не знаєш, чим себе зайняти.

Так сталося і з нашими друзями. Вони з півгодини поганяли м'яча, покаталися на самокаті, зіграли партію в шахи — і вже не знали, що його робити.

— Може, пообідаємо? — запропонував Васько, бо згадав, що зранку вони майже нічого не їли.

— Можна, — погодився Христофор.

Лукерія Луківна ніби знала, що до них завітає гість, і наліпила цілу гору вареників: здавалося, їх і за три дні не з'їси!

— Тільки пальчики оближете та ще попросите, — посміхнувся Сидір Силович, коли Христофор висловив йому свій подив з приводу великої кількості вареників.

І він не помилився.

За якихось півгодини на столі лишилися самі порожні тарілки, а хлопці, важко відхилившись на спинки стільців, лише сопіли.

— Ну от, — пораділа їхньому апетиту Лукерія Луківна, — а ви боялись! — Вона зиркнула на годинник і сплеснула руками: — Сидоре, на роботу запізнюємось! Поможи мені швиденько посуд помити, й біжімо!

— Ми самі помиємо, — сказав Васько, зрадівши нагоді зайвий раз потренуватися й зробити ще один крок на нелегкому шляху до слави всесвітньовідомого мандрівника.

— Помиємо, помиємо, — підтримав друга Христофор, бо зрадів, що батьки вже йдуть і вони з Васьком лишаться самі. — Ідіть уже, а то спізнитесь.

Лукерія Луківна вдячно посміхнулася хлопчакам, поправила зачіску і, взявши чоловіка під руку, заспішила на роботу…

— А що тепер? — поцікавився Христофор, коли вони вимили й витерли насухо останню тарілку.

— Може, до печери зганяємо? — запропонував Васько.

— А встигнемо до вечора?

— Встигнемо, гайда!..

Печера знаходилась у лісі, що прилягав до містечка, в невеличкому ярку. Про неї ніхто, крім Васька та Христофора, не знав, бо в ярок не ходили: схили його поросли таким колючим, непролазним чагарником, що годі було й думати продертися крізь нього. Та хіба може зупинити отой нещасний чагарник, нехай і колючий, справжніх дослідників!

Свого часу Христофор та Васько витратили чотири дні, а таки продерлися крізь хащі. Вони прорізали в чагарнику невеличкий лаз — ото тренування для майбутнього мандрівника! — по якому можна було поповзом, по-пластунськи, дістатися до ярка. І нагородою хлопцям за наполегливість стало відкриття справжньої печери.

Вхід до неї зяяв на майже прямовисному схилі ярка метри за два від підніжжя. Просто перед печерою, вчепившись у глинистий бік ярка, стояла старезна суха осика. От по її стовбуру й можна було видряпатись у печеру, бо ним вона наполовину прикривала отвір-вхід.

Коли хлопці побачили отвір і Васько спробував був залізти в печеру, стовбур раптом голосно зарипів, захитався й почав небезпечно хилитися! Васько встиг зіскочити, тож нічого страшного не трапилось. Але надалі друзі діяли вже обережніше. Вони розшукали кілька грубих гілляк і підперли ними осику, коріння якої вже струхлявіло. Після цього вони спершу обережно, а потім дужче й дужче спробували розхитати стовбурище, та підпорки тримали його міцно. Тепер можна було лізти в печеру.

Вона виявилась не такою вже й просторою, та все ж у ній легко могли розміститися чоловік чотири чи п'ять. Дно, стеля та глинисті зеленкуваті стіни були сухі, міцні, наче з каменю. Від входу видно було весь ярок від початку й до кінця. Одне слово, про таку знахідку можна було тільки мріяти!

Хлопці вирішили обладнати в печері свій штаб і тренувальну базу для Васька, майбутнього уславленого мандрівника. Але відкриття

сталося наприкінці літніх канікул, почалися заняття у школі, футбол, телевізор, друзі та однокласники, — і Христофор та Васько незчулися, як наблизився кінець вересня. Тож нема нічого дивного, що вони досить довго не бували в ярку.

І от зараз хлопці стояли перед печерою, сподіваючись чудово провести час до тієї пори, коли Євген Євгенович Бублик таки відбере клей у Бевзя.

— На штурм! — скомандував Васько і перший подерся по стовбуру вгору. За мить він уже зник в отворі, і тільки-но Христофор обхопив стовбур руками, щоб лізти слідом, як із печери почувся здивований зойк, і звідти вистромилась голова його друга:

— Швидше сюди! Тут таке, таке!..

Христофор, як тільки міг, швидко подерся за Васьком, ступив у темряву печери — і прикипів до місця: у їхній печері, в найдальшому кутку попід стінкою, стояла коробка вершкового масла, на ній ящик з горілкою, а поруч — мішок цукру, — все, що було вкрадено з магазину!

— Так от де їхня схованка! — вигукнув Христофор. — Що ж нам робити?

— Розшукати Євгена Євгеновича, — запропонував Васько. — Він порадить.

Друзі вибрались назовні й помчали назад утричі швидше.

Вони вже майже добігли до околиці, коли раптом дорогу їм заступив Бевзь!

— Від вовчика тікаєте? — єхидно поцікавився він. — Чи зайчика злякались?

— Пропусти, — сіпнувся Христофор, — ніколи нам.

— Диви, який зайнятий! І куди ж ти, Тюлечко-кілечко, так спішиш? Віршика назавтра вчити, аби двійочку не вклеїли? — не відступав з дороги Бевзь.

— Віршика не віршика, а скоро тобі буде ого-го!

— Що ти маєш на увазі? — перелякався Сем.

— А ми бачили, де ти зі своїми дружочками переховуєш украдене з магазину!

— Ну, ти, — обурився Сем, — говори та не заговорюйся! Який іще там магазин?

Переляк і здивування Сема були такими щирими, що Христофор, хоч і поспішав, докладно розповів йому все.

— От вам слово, хлопці, щоб я на цьому місці провалився, щоб мене пацюки загризли — не знав я нічого про магазин! — присягнувся Сем. — Я думав: клей їм треба, щоб пожартувати!

— Дожартувався! — кинув Васько, а Христофор аж підскочив:

— Ага! От ти й признався, що вкрав мій суперклей.

— Та признаюсь, признаюсь, — махнув рукою Сем у повному розпачі. — Та зараз треба швидше розшукати отих негідників, треба негайно щось робити!

— Ми знаємо що! — гордо проказав Васько. — Побігли, Тюля!

— І я з вами, — напросився Сем.

Майже годину трійця нишпорила по всьому містечку. Нарешті їм пощастило: в одному з провулків вони наштовхнулися на Євгена Євгеновича.

— Що, молоді люди, не сидиться? — посміхнувся той. — На жаль, нічого втішного поки що не можу вам сказати.

— Скоро скажете, — виступив наперед Христофор і гарячкове почав розповідати Бубликові про Бевзя, про вкрадені продукти й про те, що клей потрапив до рук Бевзевих дружочків — Рубильника та Бегемота.

— Які вони на вигляд? — грізно спитав Бублик у Сема.

— Клей у Рубильника, він верховода, — поквапливо пояснив Сем. — Худющий такий, довготелесий, увесь час навколо очима нишпорить. Голос хрипкий, неприємний, а обличчя червоно-сизе й припухле: дуже пиво любить.

— Досить, годі! — обірвав його академік. — Все зрозуміло. Чекайте мене на лаві й нікуди не йдіть. Я все беру на себе, а вас повідомлю, коли треба буде!

Розділ дванадцятий

ДИВАКУВАТИЙ СЛЮСАР-САНТЕХНІК

Перш ніж вирушити на розшуки Рубильника, суперагент заскочив до готелю, щоб змінити зовнішність. Про нього вже знали троє хлопців, а Z-003 поклав собі за правило: якщо тебе знають більше трьох осіб — міняй зовнішність!

Замкнувшись у номері, агент-академік присів над чемоданом і заходився переглядати свої речі.

— Так, бабуся-пенсіонерка не підійде, — відклав він сиву перуку, спідницю й стареньку кофтину. — Солдат у відпустці — теж, — полетіла слідом за кофтиною єфрейторська форма, — А оце, здається, в самий раз! — агент задоволено дістав із чемодана вузлик, на якому була бірка з написом "Слюсар-сантехнік".

Він розв'язав вузлик і розклав на ліжку заплямовані парусинові штани, картуз із поламаним козирком, пару нечищених черевиків і подерту куфайку, з лівої кишені якої визирала голівка пляшки.

— Так, це те, що треба! — задоволено посміхнувся Z-003, уважно оглянувши все начиння. Він хутко вбрався, постояв трохи перед дзеркалом, надаючи обличчю виразу байдужості до всього, що відбувається навколо, й пішов до виходу.

На східцях він зіткнувся з русявим струнким юнаком. Той поглядом зміряв агента з ніг до голови й запитав:

— Папашо, сірничка не даси?

— Некурящий, — входячи в нову роль, недбало кинув суперагент-сантехнік.

Юнак з досадою здвигнув плечима й пішов східцями на другий поверх. Насправді не сірники були йому потрібні. Адже Яким Якович — а це був саме він! — ніколи в житті не викурив жодної сигарети. Просто він навмисне зупинив на мить агента, і от тепер у нього в кишені вже була магнітна стрічка із записом голосу Z-003, картка з аналізом його крові та відбитки пальців агента — для картотеки.

А суперагент ішов вулицею і подумки радів, що перша зустріч ніякої підозри не викликала, отже він замаскувався надійно!

Агент крокував собі хиткою ходою, — так, на його думку, завжди ходять сантехніки, — й уважно зиркав туди й сюди правим оком. Річ у тім, що в це око було вмонтовано спеціальний пристрій із записом даних про зовнішність Рубильника. Цей пристрій оглядав усіх перехожих, порівнював їхню зовнішність зі своїми даними і, коли вони співпадуть, — мав послати агентові у вухо сигнал. От Z-003 і йшов собі спокійненько, пильнуючи лівим оком за дорогою, щоб раптом не втрапити під машину.

Z-003 уже був обійшов усі центральні вулиці, так і не почувши сигналу, коли раптом пригадав Бевзеві слова про те, що Рубильник дуже любить пиво, — і подався на околицю, де, як він знав зі свого шпигунського довідника, найчастіше трапляються пивні точки.

Біля кожної точки він зупинявся на кілька секунд і по черзі наводив око-пристрій на любителів пива. Чимало з них ніби нагадували Рубильника: такі ж зсутулені, з червоними припухлими обличчями. Та пристрій мовчав — і агент ішов далі. Щоб не викликати зайвої підозри, йому щоразу доводилося випивати кухоль пива, тож не дивно, що після п'ятої точки він уже ледве пересувався і міг більше не вихилятися навмисне: хода його й так зробилася хиткою.

Раптом, звідки не візьмись, йому на плече сів електронний горобець.

— Прилетіла, пташечко! — зрадів той. — Ну, показуй, що принесла. — Він квапливо розкрив горобця й аж вискнув від радості, побачивши гроші та жуйку.

— Тепер вони в мене швидко все позабувають! — промовив суперагент, розкладаючи пакетики з гумкою по кишенях. Жувальна гумка теж була одним із його найулюбленіших засобів шпигунства: по-перше, для підкупу, а по-друге, для ліквідації свідків. Агент знав, що

багато хлопців люблять жувати гумку, а від постійного жування дитячий розум тупішає, мозок працює ліниво — і дитина, зробившись дурником, забуває про все на світі, окрім гумки, звичайно. Отак за допомогою гумки Z-003 намірявся ліквідувати наших хлопців.

Коли ж він прочитав листа від шефа, то тільки зловтішне посміхнувся: "Ач, підвищення за клей обіцяє! Та я, викравши клей, генералом стану, хо-хо!" — І, забувши про конспірацію, голосно розреготався.

У піднесеному настрої Z-003 почвалав далі. І не встиг він наблизитись до чергової пивної бочки, як у вусі його пролунав сигнал. Агент стрепенувся й побачив просто перед собою Рубильника. Z-003 відразу зосередився, висмикнув зі штанів давно непрану сорочку без ґудзиків, поправив у кишені пляшку, щоб її можна було помітити ще здалеку, й підійшов до молодика.

— Ех, і гарно ж, мабуть, у такий вересневий деньок пивка попити! — заговорив агент, сідаючи на лаву поруч із Рубильником.

Той важко повернув голову, втупився каламутними очима в непроханого гостя і прохрипів:

— Ти що, батя, знущаєшся? Ану, дуй звідси!

— Ну, ну, голубе, — заспокійливо поплескав його по плечу "батя", — я ж по-доброму.

— От і відвали по-доброму, — скинув його руку Рубильник, — а то тебе зараз у "швидкій допомозі" повезуть!

— Ви не так мене зрозуміли, — улесливо мовив агент. — Я просто хотів запросити вас до компанії, разом по кухлику випити!

Погляд Рубильника трохи прояснів, він уже примирливіше, але все ще недовірливо зиркнув на "батю" — ач, сам п'яничка, а балакає, наче культурний! — і про всяк випадок мовив:

— Пиво — це добре, але де гульденів узяти?

— Я пригощаю! — підхопився агент і витяг із кишені пачку грошей. — За цим діло не стане, мені б тільки з хорошою людиною побалакати.

"Пришелепкуватий якийсь, — подумав Рубильник, — та ще при таких грошах! Щось тут нечисто..." Але розбиратися в своїх млявих думках не став, а хутко посунув за "батею" до бочки. Після другого кухля Рубильник повеселішав і спитав:

— А ти, батя, ким будеш? Багатенький Буратіно?

— Слюсар я, сантехнік, — скромно опустив очі агент.

— Ги-ги! — реготнув Рубильник: так він йому й повірив! Але вголос нічого не сказав, бо відчув: тут можна погріти руки.

— Чого тут балакати, — кивнув агент на чергу, — ходім, у ресторані посидимо, поговоримо про життя.

"Здається, щось наклювується!" — зрадів Рубильник, і вони подались до ресторану "Затишок", найкращого в містечку...

Тепер Рубильник був у Z-003 в руках — він заковтнув наживку! І, щоб не затягувати справи, агент уже після другої чарки заговорив про клей.

Спочатку Рубильник відмовчувався, потім віднікувався, та коли сантехнік запропонував йому за кожну краплину клею по десять карбованців, подумав: "Ото щастя підвалило! За поганий смердючий

клей — така грошва! Все чисто, благородно, бери грошики й катай на південь, до моря й пальм! Але якщо йому так уже потрібен цей клей, дивись, не продешеви!"

— Нема дурних! — підвівся, вдавши ображеного, Рубильник. — За такий товар — жалюгідні копійки…

— Стривайте! — злякано схопив його за рукав агент, — Ваші умови?

Рубильник над усе боявся продешевити, тож тільки незрозуміле поворушив пальцями в повітрі.

— Двадцять? — пильно глянув йому в обличчя Z-003.

Рубильник заперечливо хитнув головою

— Сорок! — відразу перескочив через десятку сантехнік.

"Тримайся, щасливчику, тримайся!" — подумки стримував себе Рубильник, якому вже кортіло заплескати в долоні від радості. Та коли агент назвав цифру "сто" — нерви його не витримали! Він підскочив і, ковтнувши пожадливо слину, вигукнув:

— Згода!

— Тоді рівно о шостій я чекатиму вас у сквері, на третій від входу лаві. Ви приносите клей, весь, до крапельки, а я гроші! — І вони вдарили по руках, обоє вкрай задоволені собою.

У цю мить з підвіконня за їхніми спинами знявся горобець, який тихо сидів під час усієї розмови ділків, і полетів на розшуки лейтенанта Євдокименка…

Розділ тринадцятий

БЕГЕМОТ У ПАСТЦІ

Хіба можна собі уявити хлопця, котрий спокійнісінько десь сидів би, коли навкруги таке діється? Тож не дивно, що Христофор, Васько та Бевзь — пробачте! — Семен досить скоро почали непокоїтись.

— І скільки можна чекати отого вашого Бублика? — першим не витримав Семен. — Сидиш отут, скнієш, а там, може, світ перевертається!

— І не кажи! — зітхнув Христофор.

— Нема чого тут стирчати. Давайте хоч до печери збігаємо! — запропонував Васько.

— Навіщо? — здивувався Семен.

— А туди зараз може навідатися хтось із твоєї компанії.

— По-перше, — образився Семен, — вони мені вже більше не компанія! А по-друге, що їм там робити?

— Та хоча б випити, адже там горілка, — пояснив досвідчений Васько.

— Щось у цьому є, — підтримав друга Христофор, а Семен лише захоплено глянув на Васька: диви, який малий, а метикований.

Невдовзі хлопці вже сиділи в густому чагарнику неподалік від печери. Сидіти мовчки, без жодного руху було страшенно важко: то

спина починала свербіти, то в носі лоскотало, аж сльози наверталися. Та хлопці мужньо терпіли все, аби не викрити себе.

Так вони просиділи, напевне, з півгодини, і Христофор, терпець якому увірвався, хотів був уже запропонувати кинути це діло, коли раптом з-за кущів навпроти виткнулася голова.

— Бегемот, — прошепотів Семен.

Голова покрутилася навсібіч, покліпала вицвілими безбарвними очицями, і з-за кущів видерся один з колишніх Семенових дружків, пом'ятий і скуйовджений, з'їхав по схилу на дно ярка й подряпався по стовбуру осики до печери. І тільки-но він зник в отворі, як Васько ліктем штурхонув Семена й гарячкове зашепотів:

— Він у пастці! Треба лише вибити з-під стовбура підпорки — і все!

Христофор та Семен відразу зрозуміли хитрий Васьків план. Всі троє по-пластунськи вибралися зі своєї схованки й підповзли до стовбура. Семен ухопився за гілляки своїми дужими руками, а Христофор та Васько навалилися на осику.

— Раз, два, три! — пошепки скомандував Васько, і Семен висмикнув підпорки.

Стовбур натужно зарипів, повільно хитнувся — і враз гухнув на стінку яру, щільно закривши вхід у печеру. Лиш невеличка хмарка куряви знялася.

— Все! — витер спітніле чоло Христофор, і хлопці всміхнулись один одному.

І наче у відповідь йому із печери почулися несамовиті зойки, щось важко загупало. Це замурований там Бегемот волав від переляку й з

розгону кидався плечем на стовбур, який навіть не ворухнувся. Нараз Бегемот отямився й затих, прислухаючись: мабуть, почув голоси. Виглянувши у невеличку шпаринку, він побачив хлопців, а з ними — Сема.

— Ану, пацани, кидайте жарти, а то!.. — люто загукав він.

— А ти спершу вийди! — підморгнув хлопцям Васько.

— У, придурку, дожартуєшся в мене! — оскаженів Бегемот. — Та коли я вийду, тебе ж мама рідна не впізнає, жоден годинникар не збере по деталях! — І він з потрійною енергією знов навалився на стовбур. Дарма! Осика усією своєю багатолітньою вагою намертво запечатала печеру.

Тоді Бегемот спробував підкопатися під стовбур, але тільки обламав нігті. Це й зрозуміло: адже стінки печери, як ви пам'ятаєте, були сухі й тверді, наче камінь.

Нарешті злодій збагнув, що без сторонньої допомоги йому ніяк не вибратись, і вирішив змінити тактику.

— Ну, годі вже, пустунчики, — лагідно за лебедів він. — Я оцінив ваш жарт. А ти, Бевзику, виявляється, розумничок! Таку штукенцію утнув! От розповім корешам — ох і посміються! Гаразд уже, випускайте мене, а то тут темно.

— Так зразу, — хмикнув Семен, — розігналися! Ніякий це не жарт!

— Ти що варнякаєш?! — злякався Бегемот.

— А те, що чуєш, — відказав Семен. — Попосидь трошки, скоро за тобою приїдуть і відвезуть, куди слід.

— Так ти своїх продаєш?! — знов загупав Бегемот у стовбур. — У-у! О-оо! А-аа!

— Гупай, гупай, — посміхнувся Семен. — Може, голову розгупаєш та не брехатимеш більше.

Бегемот покинув гупати і знов заговорив улесливо:

— Та ти що, Бевзику, хіба я колись тобі брехав?

— А приймач? — крикнув той.

— Ну, е-е… — спершу розгубився Бегемот. — То був лише жарт. Розумію, не дуже вдалий, не те, що твій із стовбуром. Ну, можеш більше грошей не давати, згода?

Але відповіді не було.

— Ну, хочеш, я тобі й ті, що давав, поверну? — піддобрювався Бегемот. — Навіть іще підкину, га?

— Не треба йому ваших грошей! — встряв у розмову Христофор. — Краще мій клей віддайте!

— Ага, — кивнув Семен, — де клей сховав?

— Який клей? — Бегемот удав, що здивований.

— А той, за допомогою котрого ви з Рубильником магазин пограбували! — сердито відрізав Семен.

— Та я не грабував! — заскиглив Бегемот. — От слово даю, не грабував! Це мене Рубильник клятущий змусив. А сюди я прийшов, щоб

усе забрати й віднести в міліцію! Ви мені своїми жартами не даєте почати нове, чесне життя! — І він голосно зарюмсав.

— А що, може, він правду каже? — пожалів злодія Христофор. — Може, випустимо?

— Та ти що?! — обурився Семен. — Він тобі таке потім зробить, і радий не будеш!

— Не зроблю, ой, хлопчики, дорогесенькі, не зроблю! — ще голосніше забідкався Бегемот, відчувши, що хлопці вагаються.

На цей раз і Семен трохи засумнівався. Він почухав потилицю й мовив:

— Гаразд, ти почекай трохи, ми з одним чоловіком порадимось.

— З яким іще чоловіком? — перелякався Бегемот.

— Є в нас один, академік знайомий. Він клеєм дуже цікавиться.

— Клеєм? — перепитав Бегемот. — Та що вони, подуріли на цьому клеї? То якийсь сантехнік за нього золоті гори обіцяє, то академік цікавиться...

— Сантехнік?! — аж підскочив Христофор. — Який сантехнік?!

— А хто його зна, — відказав Бегемот. — Мені про нього Рубильник розповів. Вони десь на вулиці познайомились, і той пообіцяв Рубильникові по сотні за кожну краплину клею, йолоп! Оце сьогодні вони о шостій зустрічаються у сквері й торгуватимуть клей. То, може, випустите, га? — спитав Бегемот знову, але хлопці його вже не чули: вони щодуху мчали до містечка.

Розділ чотирнадцятий

"ВАША ВЗЯЛА! ЗДАЮСЯ..."

Ніхто, ніколи й нізащо в світі, напевне, не зміг би здогадатися, що за третьою від входу лавою, де мала відбутися зустріч суперагента з Рубильником, у гіллі розлогої верби замаскувався... лейтенант Євдокименко!

Так, так! І в цьому нема нічого дивного. Адже Яким Якович із раннього дитинства почав готувати себе до майбутньої роботи і зрештою так досконало оволодів усіма її хитрощами, що йому нічого не варто було замаскуватись навіть на голому місці.

І от зараз життя змусило лейтенанта Євдокименка продемонструвати свої здібності в усій своїй красі.

Задум Якима Яковича був простим і водночас мудрим. Суперагент та Рубильник мали зустрітися на лаві під лейтенантом — про це йому сповістив електронний горобець! — отже Якиму Яковичу лишалось тільки дочекатися їхньої появи і, коли Рубильник передасть у руки Z-003 клей, взяти його на гарячому.

Лейтенант Євдокименко спокійнісінько чекав, грівся на лагідному вересневому сонечку й уважно позирав на вхід до скверу.

Аж ось на алеї з'явився Z-003! На цей раз, як відзначив лейтенант, він знову змінився і був уже не сантехніком і не академіком, а звичайним заслуженим пенсіонером, що прийшов посидіти в сквері й подихати п'янким осіннім повітрям. Суперагент, човгаючи ногами, прочапав до лави й, важко кахикнувши, сів. Потім розгорнув газету, в якій заздалегідь проколупав дві дірки для очей, і, в даючи, ніби читає, почав пильно роздивлятися навкруги.

Рівно о шостій з-за дерев у кінці алеї вигулькнула постать Рубильника. Він весь час озирався, і такий був у нього зляканий вигляд, що він помітив агента лише тоді, коли той підвівся йому назустріч і промовив:

— Молодий чоловіче, вечір добрий! Посидьте з дідусем, якщо не поспішаєте.

Рубильник злякано блимнув на агента, не впізнав його й кинув:

— Одчепися, діду! Теж мені, знайшов компанію!

Та коли Z-003 підморгнув йому — мовляв, усе гаразд! — Рубильник упізнав колишнього сантехніка й гигикнув:

— Ну, ти даєш, батя!

Вони потиснули один одному руки й сіли на лаву.

"Ну от, — подумав спокійно лейтенант, — ще кілька хвилин — і справу закінчено!"

— Товар принесли, молодий чоловіче? — приступив до діла агент.

— А чого б я приходив! На тебе помилуватися? — вишкірився Рубильник.

Він видобув з кишені невеличку плескату пляшечку від потрійного одеколону з густою зеленкуватою рідиною.

Очі агента хижо зблиснули, й він потягся рукою за дорогоцінною пляшечкою, але Рубильник спритно сховав клей у кишеню:

— Ша, батя! Без рук! Спершу — гульдени.

— О, пробачте, — трохи знітився агент, — ось вони, ось! — І заходився витягати з кишень піджака тугі пачки.

— Скільки тут? — від такого видовища Рубильник аж очі витріщив і у вухах йому разом із шелестом грошей залунав лагідний шепіт морських хвиль, гомін південних пальм і ревисько ресторанного оркестру.

— Вистачить, — відказав недбало Z-003, — як і домовлялися: крапля — сто карбованців. Давайте зважимо товар, а тоді вже й розрахуємось.

Агент видобув із кишені мимохідь поцуплені у міській аптеці лікарські терези.

— Нема дурних! — відсунувся Рубильник. — Бачили ми таких: ти йому клей, а він тобі — дулю, і тю-тю!

— І не соромно вам! — удав агент, що образився. — Та невже я, чоловік похилого віку, можу обманювати? Та коли б я й хотів утекти, ви, молодий і здоровий, легко наздогнали б мене.

— Хо! — пихато посміхнувся Рубильник. — Од мене, батю, не втечеш! Але грошики — наперед.

Агент зрозумів, що зважити клей не вдасться, і спересердя махнув рукою:

— Що з вами робити! Тримайте!

Він почав відраховувати гроші, а Рубильник розсовував їх по кишенях і голосно шморгав носом від задоволення. Зрештою гроші з рук агента перекочували в кишені злодія, й той весело сказав:

— От і ляля! Тримай, батю, свій смердючий клей! — І простягнув агентові заповітну пляшечку, в якій важко бовталось майбутнє Z-003.

"От і все!" — подумав суперагент і всміхнувся.

"От і все!" — подумав лейтенант Євдокименко, дістаючи з-під пахви пістолет.

І саме в ту мить, коли рука агента стиснула пляшечку, а рука лейтенанта — пістолет, до скверу влетіли Христофор, Васько та Семен.

Вони відразу ж побачили Рубильника й Z-003 й на все горло заволали:

— Держіть їх, ловіть! Це злодії!..

Лейтенант Євдокименко блискавично вискочив зі схованки і на всю потужність своїх могутніх легень — а він був майстром спорту з плавання! — вигукнув:

— Руки вгору! Вас викрито!

Та недарма Z-003 був суперагентом вищого класу. Він теж блискавично оцінив ситуацію, швидким рухом сунув пляшечку з клеєм у праву бокову кишеню й щосили турнув отетерілого Рубильника на Якима Яковича. Злодій незграбно змахнув ручиськами, поточився і, щоб не впасти, вхопився за руку лейтенанта.

Тої ж миті він відлетів метрів на десять, важко гупнувся на асфальтову доріжку, встиг на льоту зойкнути: "Ой мамо!" — і знепритомнів. Але цієї миті, поки лейтенант провів прийом самбо, цілком вистачило агенту, щоб відскочити метрів на три вбік і щодуху кинутися навтьоки.

Лейтенант невдоволено хекнув і рвонув навздогін.

Вони бігли порожніми вулицями міста, — всі мешканці в цей час сиділи перед своїми телевізорами, бо показували останню серію багатосерійного детективу "Слідство ведуть знавці", — і їхні кроки лунко відбивались у прозорому осінньому небі, лякаючи зграйки горобців.

Відстань між лейтенантом Євдокименком та суперагентом поступово, але невблаганно скорочувалась — адже Яким Якович був чемпіоном столиці з бігу на дальні дистанції! Він уже чув важке сопіння агента й на ходу подумки підсміювався: "Давай, голубе, давай! Ще трішечки — і твоя кар'єра скінчиться. Я тебе, знесиленого, візьму голіруч!"

Небезпеку відчув і Z-003. Він ніяк не міг перейти на друге дихання. У грудях йому кололо, він жадібно хапав ротом повітря, силкуючись збільшити швидкість, але ноги майже не слухались його. І тут Z-003 прийняв рішення...

Лейтенант устиг помітити, що агент на якусь мить пригальмував, повернувся до нього обличчям і ледь помітно змахнув рукою.

"Ага, — подумав Яким Якович, — уже здаєшся!" Але тої ж миті суперагент знову рвучко помчав далі, а лейтенант раптом наче за щось перечепився і сторчголов полетів на асфальт.

Коли б він не був чемпіоном району з боротьби самбо, то, мабуть, здорово забився б. Але Яким Якович вправно зібрався в повітрі й пружно приземлився на ноги.

"Дивно! — подумав лейтенант, відчувши досить сильний удар у п'яти. — Невже втрачено форму?" — І глянув на ноги.

Подиву його не було меж: він стояв у самих шкарпетках! Лейтенант озирнувся й побачив, що його туфлі стоять посеред вулиці з розірваними шнурками.

"Ну й ну!" — похитав головою Яким Якович. Він хотів був підняти туфлі й далі переслідувати агента, але не зміг, незважаючи на свою богатирську силу, навіть зрушити їх з місця. І тут він зрозумів: це ж агент хлюпнув йому під ноги клеєм, і його туфлі — назавжди! — приклеїлись до тротуару, а сам він вилетів із них!

Цей підступний хід противника нагадав лейтенантові, що він має справу із суперагентом вищого розряду, тож надалі Яким Якович вирішив бути обережнішим і босоніж припустив за агентом, котрий уже повертав за ріг у якусь вуличку.

Яким Якович увімкнув відразу другу швидкість і — з розгону проскочив вуличку. Довелося гальмувати й розвертатись. Та коли він прочитав назву вулички, куди повернув агент, то лише посміхнувся: ця вуличка упиралася в п'ятиметровий цегляний мур!..

Лейтенант перейшов на крок. Він поволеньки

чвалав собі вуличкою і насвистував щось веселеньке.

Та знову ранувато він заспокоївся!

Z-003, який чималу частину свого шпигунського життя провів у джунглях, умів лазити навіть по дзеркальній поверхні — що йому якийсь там цегляний мур!

Яким Якович з тривогою побачив, що агент спритно подряпався вгору. Ось він уже на середині! Ось — вище!.. Ось закинув руку й ногу на гребінь муру й навалився на нього грудьми!.. Ще мить — і він зникне...

Лейтенант вихопив пістолет і, гукнувши: "Стій, стріляю!" — бабахнув у повітря.

Суперагент, почувши постріл, злякано притиснувся грудьми до муру й завмер. Це дало виграш у кілька дорогоцінних секунд, за які лейтенант Євдокименко встиг добігти до муру й ухопитися за ледь помітний виступ, щоб дертися вгору. Та тільки-но він зробив перший рух, як почув стогін.

Він звів очі й побачив, що Z-003 чомусь нерухомо лежить на гребені у тій же самій позі й стогне. Лейтенант спершу здивувався, а тоді подумав, що агент уже зовсім знесилів, переможно посміхнувся й наказав:

— Опір даремний! Злазьте!

У відповідь суперагент лиш нервово сіпнувся, а слідом долинув його здушений голос:

— Ваша взяла, здаюся! Але злізти не можу…

Розділ п'ятнадцятий

МАЙБУТНЬОМУ НАЗУСТРІЧ

Того вечора Христофор Тюлькін довго не міг заснути. І нічого дивного в цьому не було: адже день видався напрочуд багатим на незвичайні події.

Батьки ще не повернулися з роботи, телепередачі скінчилися, тож Христофор просто лежав собі в ліжку й дивився у стелю, де, наче кінокадри, знову й знову проходили перед його очима події останніх годин…

Мабуть, найвеселіше було, коли агента знімали з муру. Виявилось, що це не так уже й просто. Як ви пам'ятаєте, після пострілу лейтенанта Євдокименка агент втиснувся в мур і раптом закляк. Питаєте чому? А тому, що він ненароком роздушив пляшечку з клеєм, яка лежала в правій боковій кишені піджака, — і зрозуміло, відразу приклеївся до муру!

Це досить швидко збагнув Яким Якович і заходився шукати способи, як спустити агента додолу.

Спершу він зателефонував у пожежну частину, коротко пояснив суть справи й попрохав допомоги. Невдовзі у вуличку з гучними сиренами в'їхали дві пожежні машини з найкращою в області пожежною командою, котра ось уже протягом п'яти років посідала на всяких конкурсах перші місця.

Поки машини розверталися та під'їжджали до муру, де знешкоджений агент злякано лупав очицями, пожежники повистрибували з кабін, розмотали шланги, підключили їх до кранів і заходилися швидко розсувати драбини та виймати багри.

Побачивши ці приготування, суперагент так затіпався, заверещав, що вороняча колонія, котра мешкала у парку за стіною, злякано знялася в повітря, прикривши, на мить чорною хмарою сонце, — і зникла за лісом. Та агент даремно перелякався. Піхто не збирався здирати його баграми. Пожежники почали дружно гупати ними у мур під самим животом агента, щоб вивільнити його із цегляної пастки.

Мур і живіт агента лунко відгукувались на кожен удар — та жодна цеглина не випала з кладки й навіть не тріснула.

Пожежники спробували вилущити агента з його одягу, але тут на нього навалилась інша халепа. Горобці, що голосно цвірінькали навколо, раптом запримітили соняхи на трусах суперагента й гайнули до них.

Вони один за одним, наче маленькі бомбардувальники, підлітали до Z-003 і з розгону дзьобали в те місце, яке прикривали труси. Хіба ж знали горобчики, що то були несправжні соняхи? І якщо дзьобики звичайних горобців були не такі вже й дошкульні, то сталевий дзьоб свого колишнього напарника-зв'язківця агент упізнав відразу…

Річ у тім, що серед містечкових горобців був і електронний, якого лейтенант Євдокименко за покликом свого доброго серця та за дозволом полковника Семенова звільнив від пристроїв і випустив на волю.

Електронний горобець вирішив оселитися зі своїми природними колегами й почати нове життя.

Лейтенант побачив, що загрожує агентові, від зловісних намірів якого нічого вже не лишилося, пожалів бідолаху, спритно видряпався на мур і прикрив його своєю нейлоновою курточкою.

Z-003 вдячно глянув куточком ока на Якима Яковича — і скупа сльоза скотилася по його обличчю. Та плакав агент не лише від вдячності, а й від того, що за муром побачив двоповерховий особняк, який пізнав за описами дідуся, а на ньому — о, примхи долі! — табличку: "Міська хорова капела жовтенят". Із вікон особняка лунала духова музика. Це грав оркестр, інструменти для якого було придбано за скарб агентового діда: жовтенята знайшли його й здали державі…

Так безповоротно розтанули всі мрії Z-003…

Тим часом командири обох команд пожежників відійшли вбік і почали тихо радитись між собою.

— Ми безсилі, — розвели вони руками, — треба викликати бульдозер.

Довелося Якиму Яковичу знову дзвонити й чекати. Хвилин за п'ятнадцять почувся віддалений гуркіт, стіни навколишніх будинків затрусилися, вікна задзеленчали — і на вулиці з'явилися два найпотужніші бульдозери, які тільки знайшлися в містечку. Вони, не спиняючись, з ходу атакували мур, де лежав агент, — але дарма! Мур стояв непорушне, як і сто років тому. А от бульдозерам не пощастило: один погнув ніж, а в другого від натуги заглух двигун.

— Ні, — похитали головами бульдозеристи, — тут діла не буде! — І, прив'язавши заглухлого бульдозера на буксир до першого, із гуркотом посунули назад.

Суперагент уже став поступово втрачати всякі надії визволитись і вирішив готуватися до безславної загибелі під горобиними дзьобами, як раптом до Якима Яковича підійшов уже знайомий вам першокласник, той, що лазив у школу крізь прочинену кватирку.

— А нащо ви ото робите? — поцікавився він,

— Іди, хлопчику, не заважай, — легенько відсторонив його лейтенант. — Не до тебе зараз, мені отого дядю зняти треба! — І він показав на агента.

— Отого? — перепитав малий, зиркнувши вгору. — Та це ж дуже просто!

— Як?! — аж підскочив лейтенант.

— Звичайним лобзиком, — зневажливо кинув малий, — узяти лобзика й випиляти його!

— Геній! — зрадів лейтенант Євдокименко, підхопив першака на руки й тричі підкинув угору. — Тримай! — Він дав йому величезну

шоколадну цукерку, яку про всяк випадок завжди мав при собі, і побіг до телефонної будки.

Зрозуміло, він не став просити лобзика. Він лише скористався ідеєю малого — випиляти агента. Лейтенант подзвонив у музей науки й техніки містечка й попросив позичити лазер.

Цього разу він домігся успіху. Через півгодини агент, випиляний з муру лазерним променем, уже сидів на землі та обтрушувався від цегляного пилу. Звестися на ноги він не міг, бо спереду у нього зостався чималий шмат цегли, який побоялися відрізати, аби не завдати шкоди агентові. Отже, тепер він міг пересуватися лише на чотирьох.

— Що ви зі мною зробите? — перше, що спитав Z-003, коли трохи стих регіт цікавих спостерігачів.

— Завтра ж відправимо додому, — відказав лейтенант, бо знав: тепер суперагент шкоди не зробить.

— Тільки не це, благаю вас! — аж заволав агент, як тільки уявив, що йому буде тепер від шефа.

Яким Якович усміхнувся й кинув:

— Ну, коли вам так не хочеться вертатись, ми подумаємо. А зараз — за мною, на вокзал!

І лейтенант Євдокименко широко закрокував тротуаром, а слідом за ним — агент, та так спритно, наче все життя до цього не ходив, а повзав по землі…

Далі Христофор, батьки якого все ще не повернулися, пригадав, як вони утрьох із Васьком та Семеном намучились, тягнучи непритомного Рубильника до відділення міліції.

— Це що за опудало? — здивувався начальник райвідділу, коли хлопці затягли злодія в приймальню й поклали на підлогу, важко відсапуючись.

— Один із тих, хто обікрав магазин! — виступив наперед Семен і розповів начальникові все, що знав.

В самому кінці розповіді Рубильник нарешті розклепив повіки, побачив над собою постать у міліцейській формі й вигукнув:

— Прошу врахувати: я прийшов здаватися добровільно!

— Я бачив! — посміхнувся начальник і сів складати протокол.

Рубильник швидко назвав свого спільника, а хлопці пояснили, де його шукати.

— Ну й богатирі! — похвалив їх начальник, і вони всі разом поїхали на міліцейській машині по Бегемота.

З ним теж довелося повозитися. Хлопці й начальник райвідділу навіть учотирьох не змогли відсунути стовбур. Довелося тросом прив'язувати його до машини й тягнути. І тільки-но стовбур відсунувся, відкриваючи вхід У печеру, як звідти, просто в обійми начальникові, випав Бегемот. Відчувши сталеві обійми влади, Бегемот заплющив очі й перед його уявою пронеслася довга-довга дорога, але вже не на південь, до моря та пальм, а зовсім у протилежному напрямку…

Христофор зітхнув і повернувся на другий бік.

А в цей час Яким Якович телефонував з вокзалу полковникові Семенову — доповідав про завершення справи.

— Доповідає лейтенант Євдокименко! — відрапортував він у трубку, коли та відповіла голосом полковника.

— Не знаю такого! — несподівано мовила трубка.

— Як це?! — отетерів лейтенант.

— А отак! Я знаю старшого лейтенанта Євдокименка, а лейтенанта, вибачайте, — ні!

Яким Якович не зразу збагнув, що Вікентій Вікторович у такий спосіб поздоровляв його з підвищенням у званні за вдало проведену операцію, — і вуха його почервоніли від задоволення.

— Пробачте, — отямився він нарешті, — доповідає старший лейтенант Євдокименко!

— Ну от, інша річ! — весело мовила трубка й додала: — Між іншим, Якиме Яковичу, дозвольте питаннячко: як ви ставитесь до сірникових етикеток?

Почувши традиційне несподіване питання Вікентія Вікторовича, старший лейтенант Євдокименко відразу зрозумів, що його вже чекає нова, ще більш цікава й небезпечна операція, і щасливо вигукнув у трубку:

— Сірникові етикетки? Та я все життя мріяв про них!

— От і чудово, — зраділа трубка. — Приїздіть швидше, вони вже чекають на вас...

За п'ятнадцять хвилин від перону містечка відійшов столичний експрес, у якому назустріч своєму майбутньому помчали старший лейтенант Євдокименко та суперагент, тепер уже — колишній…

І тільки-но червоні вогні останнього вагона зникли за поворотом, як двері в кімнату Христофора прочинилися й на порозі з'явилися батьки, які вже все-все знали.

— Не спиш? — вибачливо зітхнув тато.

— Не спиться, — і собі зітхнув Христофор, бо все таки йому дуже й дуже жаль було втраченого, мабуть, назавжди, суперклею, а з ним — і мрій про всесвітню славу.

— Ти не сердься на нас, — присіла мама до нього на ліжко. — Ми з татом вирішили подарувати тобі сарай під лабораторію.

— Я допоможу обладнати її як слід, — пообіцяв тато.

— Правда?! — підскочив на ліжку Христофор.

— Правда, синку, правда! — ніжно вклала його на подушку мама. — Тепер вигадуй, винаходь, що душі заманеться! — Вона поцілувала сина в маківку, й батьки вийшли.

А Христофор ще довго лежав без сну і посміхався в темряві своїм думкам. Він знав: у нього ще все попереду, і він неодмінно винайде знову щось дуже й дуже потрібне людству!

Нарешті Христофор стулив повіки і тихо поплив у радісному сні назустріч майбутньому.